

Bundel - Vergadering Algemeen Bestuur Laborijn van 16 december 2022

- 1 Opening en vaststelling agenda
- 2 Vaststelling verslag vorige vergadering
[AB 20220923.docx](#)
- 3 Mededelingen
- 3.a Besluit Provincie inzake respresief toezicht
[scan besluit provincie gelderland.pdf](#)
- 3.b Voortgang proces huisvesting
- 3.c Wijziging Gemeenschappelijke regeling Laborijn
[Advies over het proces wijziging GR Laborijn_.docx](#)
- 4 Ter besluitvorming
- 4.a Voorzetting dienstverlening gemeente Bronckhorst
[Advies DB inzake de samenwerking met Bronckhorst.docx](#)
- 4.b Vaststelling beleid Misbruik en Oneigenlijkgebruik
[Advies AB MO beleid.docx](#)
[M&O beleidskader Laborijn.docx](#)
- 4.c Vaststelling tweede begrotingswijziging
[Aanbiedingsbrief begrotingswijziging DB aan AB.docx](#)
[2e begrotingswijziging 2022.pdf](#)
- 4.d Managementletter 2022 inclusief reactie auditcommissie en directie Laborijn
[Aanbiedingsbrief managementletter en directiereactie.docx](#)
[174001 Managementletter 2022 Laborijn \(w.g.\).pdf](#)
[Verslag auditcie 09-11-2022 def.docx](#)
[Reactie Laborijn op Managementletter 2022.pdf](#)
- 5 Rondvraag
- 6 Sluiting

Overleg: **Algemeen Bestuur Laborijn**

Datum: **23 september 2022**

Aanwezig:

de heer J.C. Wikkerink	: Wethouder gemeente Aalten
de heer T.M.M. Kok	: Wethouder gemeente Aalten
de heer E.J. Huizinga	: Wethouder gemeente Doetinchem
de heer P.J.A.O.M. Moors	: Wethouder gemeente Doetinchem
mevrouw I.T.J.M. Wolsing	: Wethouder gemeente Montferland
de heer J.T. Spruit	: Algemeen directeur Laborijn (secretaris)
de heer E. Jochems	: Controller Laborijn
de heer M.M.J. Hendriksen	: Juridisch beleidsadviseur Laborijn (verslag)

Mevrouw De Feiter en de heer Gosselink van het kantoor Stolwijk Kelderman zijn aanwezig voor een nadere kennismaking met de leden van het algemeen bestuur.

Afwezig:

mevrouw J.A.M. Derksen - Geuijen : Wethouder gemeente Montferland

1. Opening en vaststelling van de agenda

De voorzitter opent de vergadering. Hij heet de aanwezigen van harte welkom in het bijzonder mevrouw De Feiter en de heer Gosselink van het kantoor Stolwijk Kelderman.

De bestuursleden stemmen in met de agenda en deze wordt volgens het voorstel vastgesteld.

2. Vaststellen van het verslag van de vorige vergadering

Er zijn geen op- of aanmerkingen ten aanzien van het verslag van 8 juli 2022 en deze wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Kennismaking met de accountants

Er volgt een kort voorstelrondje van de nieuwe bestuursleden en de accountants. Mevrouw De Feiter heeft een achtergrond vanuit de gemeente. In haar dagelijks werk richt zij zich op gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. De heer Gosselink werkt inmiddels zeven jaar bij Stolwijk Kelderman. Hij heeft een achtergrond vanuit de accountancy en het MKB. Stolwijk Kelderman is een groeiende organisatie die zich focust op organisatie strategie, informatisering en personeel. Laborijn is een kostenorganisatie waarbij het belangrijk is dat de organisatie vanuit het bestuur goed is ingericht. Vanuit de optiek van de heer Gosselink heeft het bestuur de organisatie goed ingericht. Mevrouw De Feiter wijst op de open relatie die in de afgelopen jaren is opgebouwd. De processen zijn goed ingericht en de organisatie is in control. Voor de controle van 2022 heeft de auditcommissie een aantal aandachtspunten geformuleerd. Deze worden door de heer Wikkerink toegelicht. De heer Wikkerink wijst tevens op de prettige samenwerking met de accountants tot nu toe. Voor de controle 2022 adviseert de auditcommissie de volgende aandachtspunten:

1. Advies over de nog te nemen stappen met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording binnen Laborijn vanaf boekjaar 2023;
2. Hoe deze te nemen stappen helpend kunnen zijn voor de inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording bij gemeenten en verbonden partijen;
3. De vraag hoe Laborijn bij nieuwe tijdelijke regelingen de dienstverlening pragmatisch kan vormgeven waarbij de snelle en adequate dienstverlening aan inwoners centraal staat en ook wordt voldaan aan de verwachte verantwoordingsregels?

Het AB neemt dit advies over.

Mevrouw De Feiter herkent de problematiek ten aanzien van de regelingen waarbij in loop van het jaar de regels worden gewijzigd. Er zijn veel ad hoc regelingen en maatregelen afgekondigd, waarbij spanning ontstaat tussen een snelle uitvoering en de rechtmatigheid. De heer Gosselink wijst daarbij ook op de verantwoordelijkheid voor de uitvoering en, in verband daarmee, de keuze voor delegatie of mandaat. Een nieuw aspect bij de controle is fraude en continuïteit. Deze onderwerpen komen ook terug in de controleverklaring. Mevrouw De Feiter wijst er nadrukkelijk op dat de accountant niet op zoek gaat naar fraude. De accountant kan wel een signaal afgeven. De voorzitter bedankt mevrouw De Feiter en de heer Gosselink voor hun toelichting.

4. Mededelingen / Ingekomen stukken

4.a Wijzigingen Wet gemeenschappelijke regeling

De heer Huizinga deelt mee dat het onderwerp uitvoerig in het DB is besproken. Het voorstel is om alle wijzigingen in één wijziging van de tekst van de regeling Laborijn te verwerken. Het DB wil de raden daarbij vroegtijdig betrekken. Een onderdeel daarbij is de mogelijkheid om een gemeenschappelijke raadscommissie in het leven te roepen. Het AB stemt in met de voorgestelde procedure.

4.b Proces huisvesting

De heer Kok wijst erop dat aan de intentieovereenkomst veel overleg tussen partijen vooraf is gegaan. De overeenkomst die nu aan het DB is voorgelegd zal, als daar verder niets tussen komt, op 5 oktober worden getekend. De heer Moors deelt mee dat de gemeente Doetinchem ook in dit stadium bij de overeenkomst betrokken wil zijn. Hij verwijst daarbij naar zijn toelichting in de vorige vergadering. De heer Kok merkt op dat de ondertekening van de overeenkomst aan het DB is, waarbij is afgesproken dat de gemeente Doetinchem zal worden geconsulteerd. Wat hem betreft staat die afspraak de ondertekening van de intentieovereenkomst niet in de weg.

4.c Overige ontwikkelingen

De heer Spruit deelt de leden mee dat er op 19 oktober een gezamenlijke radenbijeenkomst zal worden gehouden. In die bijeenkomst zal worden stilgestaan bij de ontwikkelingen en resultaten van Laborijn. Hij wijst daarbij naast de reguliere werkzaamheden onder andere op de uitvoering van de energietoeslag, de leefgeldregeling voor mensen uit Oekraïne en de extra inspanningen om mensen uit Oekraïne aan het werk te krijgen. Ondanks alle extra werkzaamheden worden de overeengekomen afspraken gehaald.

5. Besluitvorming

5.a Begrotingswijziging 2022

De heer Spruit licht toe dat Laborijn met de begrotingswijziging alle ontwikkelingen en actualiteiten in de budgetten nu een plek heeft geven. Hij is blij met het feit dat Laborijn, ondanks de oplopende kosten, geen extra bijdrage van de gemeenten hoeft te vragen. In aanvulling daarop meldt de heer Jochems dat gisteren de september circulaire is uitgekomen. Daarin zit een kleine plus in het WSW budget. Die wijziging zal aan het einde van het jaar worden meegenomen.

Het AB stelt de gewijzigde begroting 2022 conform het ontwerp vast.

6. Rondvraag

De heer Wikkerink vraagt hoe het nu zit met de toevoeging van de middelen voor participatie in de algemene uitkering. De heer Jochems antwoordt dat de re-integratiemiddelen voor wat betreft de klassieke doelgroep zijn toegevoegd aan de algemene uitkering. Het is niet meer mogelijk om te achterhalen welk bedrag bij welke doelgroep hoort. Daarvoor moet een nieuwe systematiek worden ontwikkeld. Laborijn gaat daar een plan voor opstellen langs de lijn van de inhoud.

7. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van 16 december 2022

De secretaris

De voorzitter

J. Spruit

drs. E.J. Huizinga MBA

Besluit

Datum

15 november 2022

Zaaknummer

2022-004770

Onderwerp

Begroting 2023

Inlichtingen bij
Provincieloket

026 359 99 99

post@gelderland.nl

Algemeen bestuur van Uitvoeringsorganisatie Laborijn

Postbus 236

7000 AE Doetinchem

Blad

1 van 2

Geachte leden van het bestuur,

U heeft uw begroting 2023 aan ons toegestuurd. Gelet op het bepaalde in artikel 35, lid 7 Wgr jo. Artikel 203 Gemeentewet hebben wij uw begroting beoordeeld.

Besluit en motivering

De begroting 2023 is naar ons oordeel structureel en reëel in evenwicht. Dit betekent dat uw gemeenschappelijke regeling voor het jaar 2023 onder *repressief* toezicht staat. Dit is de lichtste vorm van toezicht. De begroting 2023 en ook de daarop betrekking hebbende begrotingswijzigingen behoeven daarmee geen goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

Wij adviseren u de inhoud van de brief ter kennisname te brengen aan de raden en colleges van de deelnemende gemeenten.

Meer informatie

Wilt u meer informatie over deze brief?

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

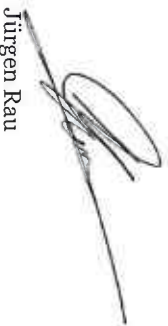
Datum
15 november 2022

Zaaknummer
2022-004770

Blad
2 van 2

Neem dan contact op met het provincieloket via telefoonnummer 026 359 99 99.

Hoogachtend,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Jürgen Rau
Teammanager Interbestuurlijk Toezicht

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na dagtekening van dit besluit bezwaar maken. Richt uw bezwaarschrift aan: Gedeputeerde Staten, secretariaat Commissie rechtsbescherming, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem. Graag 'bezwaarschrift' vermelden op de envelop en op de brief.

U kunt uw bezwaarschrift ook elektronisch indienen op het portaal Rechtsbescherming. Hiervoor gebruikt u DigID, eHerkenning of eIDAS.

Meer informatie vindt u op www.gelderland.nl/bezwaren en bij het Provincieloket 026 359 99 99.

Als u een bezwaarschrift indient en u wilt niet dat een besluit in werking treedt, kunt u bij de rechter een verzoek indienen voor een voorlopige voorziening. Zie www.rechtspraak.nl.

Aan: Algemeen Bestuur Laborijn
Van: Dagelijks Bestuur Laborijn
Betreft: Proces wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen
Datum: 16 december 2022

Inleiding

Op 1 juli 2022 zijn een aantal wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen en aanverwante regelingen doorgevoerd met de bedoeling gemeenteraden meer invloed te geven op gemeenschappelijke regelingen. Daarover hebben wij u in uw vergadering van 23 september 2022 geïnformeerd.

De invoeringstermijn is 2 jaar. Uiterlijk 1 juli 2024 moeten alle gemeenschappelijke regelingen voldoen aan de nieuwe wettelijke verplichtingen. In de voorbereiding op de wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Laborijn moeten wij duidelijk hebben welke wijzigingen de gemeenteraden wenselijk vinden. Vervolgens moeten de colleges voor 1 juli 2024 met toestemming van de raden de herziene regeling vaststellen.

De regeling treedt in werking nadat deze door de gemeente Doetinchem is bekendgemaakt in het door deze gemeente uitgegeven gemeenteblad.

Voorgestelde aanpak en fasering van het wijzigingstraject

De invoeringstermijn van 2 jaar lijkt lang, maar deze tijd is nodig omdat een groot aantal bestuursorganen bij het wijzigingstraject betrokken zijn. Aan de griffiers van de deelnemende gemeenten is gevraagd of de Raden op dit thema het initiatief willen nemen. Zij hebben daarop aan Laborijn verzocht om met concreet inhoudelijk voorstel te komen, hetgeen door de Raden kan worden besproken. Daarbij hebben wij het volgende proces voor ogen:

Fase 1 1 juli 2022 – 31 december 2022

In deze fase worden de stakeholders geïnformeerd over de bedoelingen en inhoud van de wijzigingen. In afstemming met de ambtelijke vertegenwoordigers van de gemeenten wordt, ten behoeve van uw bestuur, een bespreeknotitie opgesteld met daarin de keuzemogelijkheden, de pro's en contra's.

Fase 2 1 januari 2023 – 30 juni 2023

In deze fase wordt de ambtelijke bespreeknotitie afgerond en wordt een ontwerp raadsbesluit opgesteld, waarbij de raden vaststellen welke wijzigingen zij in de Gemeenschappelijke regeling Laborijn willen. Het ontwerp besluit wordt door tussenkomst van de colleges aan de gemeenteraden voorgelegd en eventueel met medewerking van Laborijn tijdens de behandeling van het voorstel toegelicht.

Fase 3 1 juli 2023 – 31 december 2023

In deze fase stellen de raden het besluit vast, waarbij zij de gewenste wijzigingen vaststellen. Wat volgt is een opdracht aan het dagelijks bestuur van Laborijn om de Gemeenschappelijke regeling Laborijn in overeenstemming te brengen met de besluitvorming van de raden.

Fase 4 1 januari 2024 – 31 januari 2024

In deze fase stelt het dagelijks bestuur de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling Laborijn op en stuurt deze ter vaststelling aan de colleges.

Fase 5 1 februari 2024 – 30 juni 2023

In deze fase besluiten de colleges met instemming van de raden over de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling Laborijn. Met de bekendmaking van de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling Laborijn door de gemeente Doetinchem is de nieuwe regelgeving (op papier) geïmplementeerd. Voor zover nodig brengt Laborijn de bedrijfsvoering in overeenstemming met de besluitvorming.

Advies

- Kennisnemen van deze notitie.

Het Dagelijks Bestuur van Laborijn

De secretaris
J.T. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aldus besloten door het Algemeen Bestuur van Laborijn op 16 december 2022

De secretaris
J.T. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aan: Algemeen Bestuur
Van: Dagelijks Bestuur
Betreft: Dienstverlening gemeente Bronckhorst
Datum: 2 december 2022

Inleiding

Sinds jaar en dag voert Laborijn (daarvoor Wedeo) de WSW uit voor inwoners van Bronckhorst wonende in de postcodegebieden 6996 t/m 6999, 7021 en 7025 (de voormalige gemeenten Hummelo & Keppel en Zelhem). Per 31 december 2022 eindigt het huidige aanwijzingsbesluit van het college van Bronckhorst, waarbij Laborijn is aangewezen voor de uitvoering van de WSW. Met het college van Bronckhorst hebben wij afgestemd om de goede samenwerking voort te zetten op basis van een dienstverleningsovereenkomst (DVO).

Aanleiding voor de wijziging

De samenwerking levert een win-win situatie op voor zowel Bronckhorst als Laborijn en zorgt voor rust en continuïteit bij de medewerkers. Het voorstel om de samenwerking voort te zetten op basis van een DVO is mede ingegeven op basis van de constatering door de accountant dat een aanwijzingsbesluit niet langer de juiste grondslag vormt voor de samenwerking. Het alternatief, deelname aan de gemeenschappelijke regeling Laborijn, wordt door het college niet geambieerd.

Gevolgen van een DVO

Bij een DVO blijft de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de taak bij de opdrachtgever, in dit geval het college van Bronckhorst. Het belangrijkste gevolg van de wijziging is dat het formele werkgeverschap overgaat van Laborijn naar de gemeente Bronckhorst. Dat proces moet zorgvuldig worden ingericht en kost tijd. In verband daarmee stelt het college van de gemeente Bronckhorst voor het aanwijzingsbesluit onder gelijkblijvende voorwaarden met zes maanden te verlengen. Na afloop van het verlengde aanwijzingsbesluit wordt de samenwerking voortgezet op basis van een langjarige DVO onder nader overeen te komen voorwaarden.

Advies

1. In te stemmen met het voorstel de huidige samenwerking vanaf 1 januari 2023 tot 1 juli 2023 voort te zetten op basis van een (verlengde)aanwijzingsbesluit;
2. Na 1 juli 2023 de samenwerking voortzetten op basis van een langjarige DVO onder nog nader door ons bestuur overeen te komen voorwaarden.

het Dagelijks Bestuur van Laborijn

De secretaris
J. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aldus besloten door het Algemeen Bestuur van Laborijn d.d. 16 december 2022

De secretaris
J. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aan: Algemeen Bestuur

Van: Dagelijks Bestuur

Betreft: Beleidskader beperken en voorkomen Misbruik en Oneigenlijk gebruik.

Datum: 2 december 2022

Geacht bestuur,

Hierbij treft u het beleidskader beperken en voorkomen Misbruik en Oneigenlijk gebruik aan. Het vaststellen van een overkoepeld M&O beleid is niet verplicht, maar het wordt wel aangeraden door de commissie BBV. Het beleidskader dient om richting te geven aan de maatregelen die nodig zijn in processen om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan.

Advies

Wij adviseren u het beleidskader beperken en voorkomen Misbruik en Oneigenlijk gebruik vast te stellen.

Het Dagelijks Bestuur van Laborijn

De secretaris

J. Spruit

De voorzitter

drs. E.J. Huizinga MBA

Aldus besloten door het Algemeen Bestuur van Laborijn op 16 december 2022

De secretaris

J. Spruit

De voorzitter

drs. E.J. Huizinga MBA

Beleidskader beperken en voorkomen van Misbruik en Oneigenlijk gebruik

DB 2 december 2022

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
2. Samenvatting.....	2
3. Definitie Misbruik en Oneigenlijk gebruik.....	4
3.1. Definitie M&O.....	4
3.2 Externe- en interne werking.....	4
3.3. Uitgangspunten van het M&O beleid	5
4. Inhoud van het M&O beleid	5
4.1. Algemeen.....	5
4.2. Categorieën maatregelen	6
4.3. Opvolging M&O Beleid	7
5. Reikwijdte en intensiteit	7
5.1. Inleiding	7
5.2. Intensiteit	7
5.3. Inventarisatie belangrijkste risicogebieden	8
6. Uitvoering en rapportage en rechtmatigheidsverantwoording	9
6.1. Uitvoering en rapportage	9
6.2 Rechtmatigheidsverantwoording	9
Bijlage 1. Checklist Misbruik & Oneigenlijk gebruik	1

1. Inleiding

Ons uitgangspunt is dat we het iedere inwoner gunnen om mee te doen op de best passende plek: wij willen onze inwoners helpen bij betaald werk en als dat nog niet lukt ondersteunen wij bij het meedoen in de maatschappij. In onze dienstverlening speelt vertrouwen wederzijds een grote rol. Zowel in onze relatie tot onze inwoners als in onze relatie met ambtelijk en WSW medewerkers.

Wij gaan uit van vertrouwen, en realiseren ons dat onze dienstverlening plaats vindt binnen het wettelijk kader. Laborijn werkt in haar dienstverlening signaal gestuurd; we handelen actief na signalen en belasten hierdoor niet onnodig onze inwoner. Wij werken effectief en verliezen rechtmatig handelen daarbij vanzelfsprekend niet uit het oog.

In het publieke domein is rechtmatigheid dan ook een belangrijk onderdeel van het handelen. De rechtmatigheidsverantwoording kent drie criteria: het begrotingscriterium (handelen binnen de financiële kaders van de begroting), het voorwaarden criterium (juiste uitvoering van wet- en regelgeving) en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. In dit document gaat het om het rechtmatigheids criterium Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O). Het M&O beleid is een overkoepelend beleidsstuk voor het voorkomen en bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Aanleiding:

Op grond van de 'Financiële verordening Laborijn', draagt het Dagelijks Bestuur zorg voor de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van de regelingen en eigendommen.

Op grond van artikel 213 van de Gemeentewet voert de accountant een toets uit op de rechtmatigheid. In besluit accountantscontrole decentrale overheden (het BADO) wordt het rechtmatigheidsbegrip opgedeeld in negen criteria. Eén van deze criteria is M&O. De commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) beveelt aan om een overkoepelend beleidsstuk M&O vast te stellen¹.

Het M&O-beleid is gericht op het voorkomen en bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik van (gemeentelijke) regelingen. Dit beleidskader M&O is bedoeld om op kaderstellend niveau meer richting te geven aan de toekomstige activiteiten ten aanzien van de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van de (gemeentelijke) regelingen. Het formuleert richtlijnen die het Algemeen Bestuur kunnen ondersteunen bij het opzetten, uitvoeren, controleren en evalueren van het M&O-beleid binnen Laborijn.

Om te waarborgen dat het M&O beleid aansluit op de actuele wetgeving en ervaringen met maatregelen en controles wordt dit beleidskader periodiek geactualiseerd. Het M&O Beleid wordt opgenomen in het auditplan en jaarlijks getoetst.

Leeswijzer

Na de samenvatting wordt in dit beleidskader eerst toegelicht wat misbruik en oneigenlijk gebruik betekent en wat de belangrijkste uitgangspunten zijn (hoofdstuk 3). Daarna wordt de inhoud van het M&O-beleid beschreven en hoe dit in onze processen is geïmplementeerd (hoofdstuk 4). Vervolgens worden de risicogebieden beschreven en de hierbij behorende soorten van het M&O-beleid (hoofdstuk 5). In het laatste hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de uitvoering en rapportage en de rol van het Algemeen Bestuur (hoofdstuk 6). Bijlage 1 bevat een checklist met aandachtspunten voor het nemen van maatregelen tegen, of het verminderen van M&O en het controleren van de naleving van het M&O beleid.

¹ Kadernota Rechtmatigheid 2023

2. Samenvatting

Het M&O beleid is gericht op het hebben van adequate maatregelen om misbruik en oneigenlijk gebruik te beperken en tegen te gaan. Misbruik kan gelijk gesteld worden met fraude, oneigenlijk gebruik is handelen in lijn met regelgevingen, maar in strijd met het doel en de strekking daarvan. Dit heeft een preventieve externe werking richting derden als intern richting personeel door het tegengaan van niet integer handelen. Door bij de inrichting en uitvoering van onze processen waarborgen te implementeren, realiseren we de werking van het M&O beleid.

Laborijn hanteert de volgende uitgangspunten:

- Misbruik en oneigenlijk gebruik moet tegen gegaan worden
- Voorkomen van misbruik is beter dan achteraf herstellen
- Signalering van misbruik en oneigenlijk gebruik moet effectief en efficiënt zijn
- Medewerkers zijn collectief verantwoordelijk en het MT draagt de eindverantwoordelijkheid voor het nemen van maatregelen
- Overtredingen mogen niet lonen: de onrechtmatigheid moet ongedaan gemaakt worden, financieel voordeel weggenomen worden en bij misbruik moet de overtreding bestraft worden.

Bij de uitvoering van processen en regelgeving zijn vijf elementen die aan de orde moeten komen:

1. Regelgeving: voorkom of beperk de ruimte voor misbruik en oneigenlijk gebruik
2. Voorlichting: Dit heeft een preventieve werking door belanghebbenden te wijzen op de gevolgen van misbruik en oneigenlijk gebruik
3. Controlebeleid: het inrichten van het proces door in het proces en achteraf controles uit te voeren
4. Sanctiebeleid: aansluiten op regelgeving die we uitvoeren, doen we bij misdrijven altijd aangifte bij het Openbaar Ministerie
5. Evaluatie: Gebreken in het proces of in de regelgeving kunnen ontdekt en hersteld worden.

In de bijlage is een checklist opgenomen met aandachtspunten bij het inrichten of wijzigen van processen en regelgeving.

Van de belangrijkste risicogebieden wordt beschreven welk beleid er is ten aanzien van het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik. Het streven is om M&O gevoeligheden te vermijden. Indien dit niet kan, ontstaan er risico's waarvoor de intensiteit in drie categorieën is ingedeeld:

- Streng M&O beleid: noodzaak voor specifieke en aanvullende maatregelen om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan
- Gematigd M&O beleid: Kritische beoordeling van aangeleverde informatie is noodzakelijk
- Licht M&O beleid: Toereikende AO/IC is voldoende en er zijn dan geen aanvullende maatregelen noodzakelijk.

Tabel met per belangrijkste risicogebieden de risico-indeling en waar van toepassing de belangrijkste M&O maatregelen:

Risicogebied	Risicocategorie	Belangrijkste M&O maatregelen
Inkomensoverdrachten	Streng M&O beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Voorlichting aan klanten • Periodiek trainen medewerkers • Uitvoeren deelonderzoeken • Registreren en oppakken fraudesignalen • Verwerken signalen inlichtingenbureau
Verstrekken loonkostensubsidie	Matig M&O beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Loonwaardemeting • Subsidieverstrekking obv aangetoond dienstverband
Personeelslasten	Licht M&O beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Bij goed ingerichte AO/IC geen aanvullende maatregelen nodig
Inkopen en aanbestedingen	Licht M&O beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Bij goed ingerichte AO/IC geen aanvullende maatregelen nodig
Integriteit inzake relaties	Matig M&O beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren en actualiseren integriteitsbeleid • Beschrijven integriteitscode, gedragscode en meldingsprocedure • Controleren VOG • Interne controle op doorbreken van AO/IC door management (management override)

Dit M&O beleid wordt uitgevoerd door de organisatie en de naleving is onderdeel van interne audits. De bevindingen uit de audits zijn input voor de rechtmatigheidsverantwoording die het DB vanaf 2023 opgesteld.

3. Definitie Misbruik en Oneigenlijk gebruik

3.1. Definitie M&O

Het begrip M&O wordt door de Commissie BBV als volgt omschreven²:

Misbruik:

Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van informatie betreft een bewuste misleiding om een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Misbruik van overheidsgelden kan gelijk worden gesteld met het plegen van fraude om zich onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen. Bij fraude passen beheersmaatregelen zoals fraudepreventie, handhaving, fraudeopsporing en sancties.

Oneigenlijk gebruik:

Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgevingen maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Bij oneigenlijk gebruik wordt feitelijk gehandeld in overeenstemming met wet- en regelgeving. Daarmee zijn dergelijke handelingen niet onrechtmatig. Wel is sprake van het in strijd handelen met het doel en de strekking van de wet- en regelgeving. De beheersmaatregelen die bij oneigenlijk gebruik passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassing en actualiseren wet- en regelgeving

Misbruik en oneigenlijk gebruik spelen vooral een rol bij die activiteiten waarbij de informatie van derden (belanghebbenden) van groot belang is voor het verlenen en/of vaststellen van uitkeringen en subsidies.

3.2 Externe- en interne werking

Externe werking

Er is sprake van adequate externe werking van M&O beleid als de kans dat derden overheidsbijdragen verkrijgen of het niet dan wel een te laag bedrag aan de overheid betalen wat in strijd is met het doel en de strekking daarvan, zo klein mogelijk is.

Misbruik en oneigenlijk gebruik spelen vooral bij de activiteiten waarbij de informatie van derden/belanghebbenden van groot belang is voor het verlenen of het vaststellen van uitkeringen en subsidies.

Interne werking

Ook binnen Laborijn dient er aandacht te zijn voor de uitvoering van de ingestelde M&O maatregelen. Naast de reguliere control instrumenten die zijn ingebed in de werkprocessen heeft de interne werking van M&O ook te maken met houding en gedrag.

² Commissie BBV (2018) Kadernota Rechtmatigheid

Niet integer handelen kan namelijk leiden tot misbruik en oneigenlijk gebruik. Het M&O beleid heeft dus ook een interne werking en daardoor raakvlakken met het gevoerde integriteitsbeleid.

M&O waarborgen in processen

In werkprocessen zijn waarborgen ingebouwd die, naast dat ze gericht zijn als controle-instrument op het voorkomen van fouten, gericht zijn op het voorkomen van M&O. Deze waarborgen hebben zowel een interne als externe werking. Denk hierbij onder andere aan functiescheiding, vier-ogen-principe en mandatering.

3.3. Uitgangspunten van het M&O beleid

Ten aanzien van het M&O beleid gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- Misbruik en oneigenlijk gebruik moeten worden tegengegaan. Dit om te voorkomen dat bijvoorbeeld bijstand of subsidie wordt toegekend als gevolg van door derden (al dan niet bewust) onjuist verstrekte gegevens.
- Voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik is beter dan 'genezen'. Beide hebben een negatieve uitwerking op het maatschappelijke en financiële draagvlak van regelingen en voorzieningen. Daarnaast is het niet altijd gemakkelijk overtredingen te signaleren en/of na signalering de rechtmatige situatie volledig en juist te herstellen.
- Als zich toch overtredingen voordoen, moet zowel de signalering als constatering effectief zijn. Constatering is effectief, indien zoveel mogelijk overtredingen zo snel mogelijk gesignaleerd worden en deze signaleringen zo snel mogelijk onderzocht worden om de omvang van de overtreding vast te stellen.
- Laborijn biedt medewerkers de ruimte voor eigen professionaliteit maximaal in te zetten. Als gevolg daarvan leggen we verantwoordelijkheden laag in de organisatie en zijn we als collectief verantwoordelijk voor het voorkomen en beperken van misbruik en oneigenlijk gebruik. Het MT draagt de eindverantwoordelijkheid voor het nemen van maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en het controleren daarop.
- Het overtreden mag niet lonen. Na constatering van de overtreding moet de rechtmatige situatie zo snel mogelijk worden hersteld. Daarnaast moet financieel voordeel weggenomen worden en moet de overtreding in ieder geval bij misbruik worden bestraft.

4. Inhoud van het M&O beleid

4.1. Algemeen

Het M&O Beleid is een beschrijving van het beleid, maar niet van de daadwerkelijke beheersmaatregelen. Deze maatregelen moeten geïntegreerd worden/zijn in de Administratieve Organisatie en de Interne Controle (AO/IC) van Laborijn. Het zijn dus de algemene uitgangspunten en de filosofie van Laborijn met betrekking tot het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Dit beleidskader moet niet gezien worden als een statisch document, maar een document dat regelmatig geactualiseerd wordt. Het M&O-beleid moet voldoende zijn afgestemd op de recente wetgeving, de praktijk en veranderende diensten die Laborijn aanbiedt.

4.2. Categorieën maatregelen

Iedere M&O-gevoelige regelgeving doorloopt een beleidscyclus waarbij de elementen regelgeving, voorlichting, controlebeleid, sanctiebeleid en evaluatie aan de orde moeten komen. Hierna worden deze vijf categorieën maatregelen met de mogelijk te treffen specifieke beheersmaatregelen uiteengezet.

a. Regelgeving

In regelgeving dient de ruimte voor misbruik en oneigenlijk gebruik te worden voorkomen dan wel tot een minimum te worden beperkt. Dit kan worden onder andere gerealiseerd door het toepassen van de volgende M&O-beheersmaatregelen:

- Gebruik maken van heldere definities;
- Een nauwkeurige omschrijving van doel en doelgroep;
- Vermindering van de afhankelijkheid van gegevens afkomstig van derden;
- Een slagvaardige reparatiewetgeving wanneer uit effectiviteits-, doelmatigheids- en/of rechtmatigheidsonderzoek is gebleken dat niet tot de doelgroep behorende belanghebbenden gebruik hebben gemaakt van de regeling of dat middelen voor een ander doel zijn besteed dan dat was bedoeld.
- Het opnemen van controle- en sanctiebeleid in de regelgeving.

b. Voorlichting

Via voorlichting kunnen belanghebbenden op de hoogte worden gebracht van het bestaan en de inhoud en toepassing van de wet- en regelgeving. Bij de voorlichting kan worden aangegeven dat misbruik en oneigenlijk gebruik en fraude (bestuurlijke) gevolgen zullen hebben en zullen worden bestraft. Hierdoor heeft voorlichting een preventieve werking bij het bestrijden en voorkomen van M&O. Van het geven van voorlichting gaat een preventieve werking uit.

c. Controlebeleid

Door middel van controle kan gesignaleerd worden of er sprake is van misbruik en/of oneigenlijk gebruik. Controle richt zich op het toetsen van de gegevens, die door de belanghebbende zijn verstrekt. Controle kan onderscheiden worden in controle vooraf en controle achteraf.

Controle vooraf richt zich tot aan het moment van uitbetaling, ontvangst- of beschikkingsregeling. Bij controle vooraf wordt getracht te voorkomen dat ten onrechte bedragen worden uitgekeerd. Controle achteraf behelst de controle (steekproef) nadat de betaling, ontvangst of beschikking heeft plaatsgevonden. Laborijn voert bijvoorbeeld samenloopcontroles uit via het Inlichtingenbureau. Daarbij wordt achteraf gekeken of er naast een bijstandsuitkering nog andere inkomsten zijn ontvangen.

Daarnaast dienen ook op de naleving van de uitvoering van het M&O-beleid expliciet (interne) controles plaats te vinden. Het controlebeleid dient afgestemd te zijn op de aard en omvang van de activiteit en de doelgroep. Dit bepaalt mede de mix van specifieke beheersmaatregelen (controles vooraf en achteraf). Voorbeelden van te gebruiken controlemiddelen zijn: onderzoeken ter plaatse, gebruik van externe informatie, opvragen van aanvullende stukken etc.

d. Sanctiebeleid

Een adequaat sanctiebeleid dat aansluit op de regelgeving is vereist om goed te kunnen inspelen op geconstateerd misbruik. Bij misdrijven wordt altijd aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie. Naast een leereffect hebben sancties ook een preventieve werking.

Van belang is:

- sanctiebepalingen op te nemen in de desbetreffende verordening c.q. regeling;
- waarborgen dat sancties in gelijke gevallen op gelijke wijze worden toegepast;
- bij voorlichting aandacht besteden aan het sanctiebeleid.

e. Evaluatie

Gebreken kunnen ontdekt en hersteld worden wanneer tijdens de beleidsevaluatie expliciet aandacht wordt besteed aan misbruik en oneigenlijk gebruik. Naar aanleiding van de gegevens die voortkomen uit de evaluatie kan inzicht worden verkregen in de effectiviteit van de genomen beheersmaatregelen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen en in de toereikendheid van de controlemogelijkheden. Evaluatie kan leiden tot aanpassing van bijvoorbeeld regelgeving en het controlebeleid.

4.3. Opvolging M&O Beleid

Bij het opstellen van nieuwe regelgeving of bij wijziging van bestaande regelgeving wordt getoetst of deze M&O-proof zijn. Als hulpmiddel hiervoor is in de bijlage een M&O-toetsdocument opgenomen. Dit hulpmiddel bevat aandachtspunten die kunnen aanzetten tot het nemen van maatregelen tegen of het verminderen van M&O. Dit document kan zowel worden gebruikt bij de opstelling van nieuw beleid, nieuwe verordeningen en nieuwe procedures als ook bij de interne controle op bestaand beleid en bestaande procedures.

5. Reikwijdte en intensiteit

5.1. Inleiding

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste risicogebieden benoemd en wordt beschreven in hoeverre ten aanzien van deze risicogebieden beleid is ontwikkeld om misbruik en/of oneigenlijk gebruik te voorkomen dan wel te bestrijden. Hierbij is in de organisatie geïnteriseerd hoe het desbetreffende beleidsterrein is ingericht.

De keuze en verantwoordelijkheid van het consequent toepassen van de beheersmaatregelen is belegd bij de beleidsterreinen behorende afdelingen. Ook wordt per risicogebied de intensiteit van het M&O-beleid beschreven.

5.2. Intensiteit

In eerste instantie dienen M&O gevoeligheden zoveel mogelijk te worden vermeden. Afhankelijk van de mate van het risico op M&O wordt een streng, een matig of een licht M&O beleid ten opzichte van de reguliere AO/IC toegepast.

- *Streng M&O beleid:*

Houdt in dat specifieke en aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om het risico van misbruik en oneigenlijk gebruik te beperken. Deze maatregelen strekken zich zowel uit tot de voorwaardenscheppende sfeer als het actieve toezicht daarop (controle, handhaving).

- *Gematigd M&O beleid:*

Waakzaamheid in de vorm van (extra) kritische beoordeling van de onderbouwing van informatie is geboden. Maatregelen in de voorwaardenscheppende sfeer zijn aan te bevelen.

- *Licht M&O beleid:*

In het geval dat de reguliere AO/IC toereikend is, zijn er geen aanvullende maatregelen noodzakelijk (te denken valt aan een goede functiescheiding). Uiteraard moet er wel aandacht zijn voor heldere en eenduidige regelgeving en actieve voorlichting.

5.3. Inventarisatie belangrijkste risicogebieden

1. Inkomensoverdrachten (streng M&O beleid):

De meeste inkomensoverdrachten (waaronder bijstandsverlening) vormen feitelijk een 'open einde' regeling, waardoor de financiële omvang per ontvanger zeer groot kan zijn. Het risico van onbetrouwbare gegevensverstrekking is groot. Dit door de sterke persoonlijke belangen van derden en de omstandigheid dat de betrouwbaarheid van de gegevens allesbepalend is voor het proces. Voor inkomensoverdrachten is een streng M&O beleid wenselijk.

Naast functiescheidingen en toetsing in het proces en reguliere interne controles op het proces zijn de volgende belangrijkste beheersmaatregelen ingericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te beperken:

- Geven van voorlichting aan klanten
- M&O risico's bespreken en het trainen van medewerkers
- Uitvoeren gerichte deelonderzoeken
- Vastleggen van fraudesignalen en deze onderzoeken
- Beoordelen signalen inlichtingenbureau

2. Verstrekken van loonkostensubsidies (matig M&O beleid):

Subsidieverlening is een kritisch proces. Dit door de afhankelijkheid van door instellingen verstrekte gegevens. Loonkostensubsidies worden binnen Laborijn verstrekt op basis van een loonwaardemeting.

Er wordt alleen subsidie verstrekt als het dienstverband met een loonstrook is aangetoond. Daarnaast onderhoudt de jobcoach periodiek contact met de belanghebbenden. Het risico van onbetrouwbare gegevensverstrekking achten wij beperkt. Bij Laborijn kiezen we voor een matig M&O beleid inzake het verstrekken van loonkostensubsidies.

3. Personeelslasten (licht M&O beleid):

De interne controle op personeelslasten is vrij goed te organiseren. Belangrijke onderdelen daarbij zijn het verkrijgen van een kopie ID-bewijs, formele aanstelling door de Directeur en de Verklaring Omtrent Gedrag. Indien de organisatie hiervan goed is geregeld, zijn er geen bijzondere risico's aan de orde. Een nuance geldt wellicht voor kostenvergoedingen. Hierbij valt te denken aan het verkrijgen van een vergoeding voor gemaakte studiekosten of reiskosten terwijl deze kosten door een persoon niet juist opgegeven worden of er de juiste grondslag voor ontbreekt. Het financiële belang hiervan is in het algemeen echter beperkt. Hierbij moet wel sprake zijn van een goede functiescheiding. De personeelslasten vallen hierdoor onder de categorie: licht M&O beleid.

4. Inkoop en aanbestedingen (licht M&O beleid):

De interne controle op inkoop en aanbesteding is goed te organiseren. Bovendien is door de wijze waarop de wettelijke aanbestedingsprocedure is vormgegeven de afhankelijkheid van de informatieverstrekking van bedrijven tamelijk beperkt.

Laborijn maakt gebruik van Algemene (Inkoop)voorwaarden. Deze zijn gebaseerd op het Model van de VNG en worden ook door de Achterhoekse Gemeenten gebruikt.

Het inkoopbeleid is gebaseerd op de relevante wet- en regelgeving, waaronder de Aanbestedingswet 2005 en Europese wet- en regelgeving.

In het inkoopbeleid is vastgelegd welke procedures gevolgd moeten worden bij het inkoop van goederen en diensten. Belangrijk is dat er vooraf een inkoopstrategie wordt bepaald en dat er door team facilitair ondersteuning en coördinatie wordt geboden bij het rechtmatig inkoop van goederen en diensten. Bij de controle op de prestatielevering en akkoord verklaren van facturen is het vierogen-principe ingericht. Het naleven van die procedures wordt als voldoende gezien, zodat er geen aanvullende maatregelen nodig zijn voor inkoop en aanbestedingen

Voor het aangaan van overeenkomsten is in de mandaatregeling vastgelegd dat dit slechts toegestaan is voor medewerkers facilitair tot € 10.000 en voor managers tot € 100.000. De controle hierop is onderdeel van de verbijzonderde interne controle. De inkoop en aanbestedingen vallen hierdoor onder de categorie: licht M&O beleid.

5. Integriteit inzake relaties (matig M&O beleid)

De integriteit over het omgaan met relaties wordt door het BBV als punt van aandacht gezien. Door het BBV wordt tenminste een gematigd M&O-beleid wenselijk geacht. De integriteit inzake het omgaan met relaties speelt een belangrijke rol bij het voorkomen dan wel bestrijden van misbruik en/of oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen. Conform de Ambtenarenwet en de Modelaanpak Basisnormen Integriteit heeft Laborijn het integriteitsbeleid opgesteld. Indien dit beleid wordt nageleefd, zijn er geen aanvullende maatregelen nodig op het gebied van M&O beleid.

De belangrijkste beheersmaatregelen in het integriteitsbeleid:

- Uitvoeren en periodiek actualiseren integriteitsbeleid
- Beschrijven en uitvoeren integriteitsinstrumenten zoals een integriteitscode, gedragscode en een meldingsprocedure bij (vermoeden van) integriteitsschending
- Overleggen van VOG door zowel inhuur als ambtelijk medewerkers
- Interne controle op aangaan van verplichtingen om management override te signaleren

6. Uitvoering en rapportage en rechtmatigheidsverantwoording

6.1. Uitvoering en rapportage

Met de vaststelling van het M&O beleid wordt naleving van het M&O beleid onderdeel van de interne audits. Zo wordt zowel de implementatie van M&O beleid in de processen getoetst en de naleving van het M&O beleid in het geheel.

6.2 Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 2023 legt het Dagelijks Bestuur zelf een rechtmatigheidsverklaring af, tot en met 2022 verstrekt de accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening. Het intern toetsen van de maatregelen die M&O voorkomen vormt hiervoor een goede basis.

Deze controles worden structureel uitgevoerd bij de interne audits. Bevindingen uit de interne audits kunnen input zijn voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit is de verantwoordelijkheid van het Dagelijks Bestuur. Op deze manier blijft er structureel aandacht voor het M&O beleid en blijft het Algemeen Bestuur hierover geïnformeerd en/of kan het bijsturen in het kader van zijn kader stellende functie.

Bijlage 1. Checklist Misbruik & Oneigenlijk gebruik

Dit hulpmiddel bevat aandachtspunten die kunnen aanzetten tot het nemen van maatregelen tegen of het verminderen van M&O. Dit document kan zowel worden gebruikt bij de opstelling van nieuw beleid, nieuwe verordeningen en nieuwe procedures als ook bij de interne controle op bestaand beleid en bestaande procedures.

1. Regelgeving

Als M&O toets kunnen onderstaande elementen als hulpmiddelen dienen:

- Regelgeving helder voor uitvoerders en rechthebbenden (doel, doelgroep, heldere definities, geen mogelijke tegenstrijdige bepalingen, geen overbodige bepalingen etc.);
- Gegevens van derden controleerbaar;
- Controlebeleid duidelijk geformuleerd;
- Geschikte mogelijkheden (objectief en eenvoudig) geformuleerd voor handhaving;
- Sanctiebeleid duidelijk geformuleerd.

2. Voorlichting

Voorlichting over regelgeving kan een goede bijdrage leveren op het gebied van preventie. Doordat gebruikers vooraf weten welke spelregels er gelden, hoe Laborijn controleert en welke sancties Laborijn oplegt bij onregelmatigheden, wordt misbruik en oneigenlijk gebruik al vooraf tegengegaan. Denk hierbij onder andere aan:

- Verordeningen en beleidsregels publiceren op het internet;
- M&O beleid publiceren op het internet;
- Eventueel opnemen van de voorwaarden over het M&O beleid in relevante verordeningen;
- Informatiefolders over de verordeningen;
- Publicaties in media

3. Controlebeleid

Door middel van controle kan gesignaleerd worden of er sprake is van misbruik en oneigenlijk gebruik. Hierbij dient wel constant te worden afgewogen of de kosten opwegen tegen de zekerheid die hiermee kan worden verkregen:

- In de op te stellen procesbeschrijvingen (administratieve organisatie) opnemen c.q. vastleggen van:
 - Inhoud, diepgang en frequentie van de controle op gegevens;
 - Functiescheiding dubbele bezetting, c.q. verantwoordelijkheid voor kritische externe contacten;
- Vastleggen van integriteitscodes in de gedragscode ambtenaren;
- Periodieke beoordeling interne beheersing, in combinatie met succesvolle handhaving van het M&O criterium.

4. Sanctiebeleid

Om te kunnen reageren op geconstateerd misbruik is een adequaat sanctiebeleid vereist, dat aansluit op de regelgeving. Onderdeel van dit beleid zijn:

- Wanneer worden sancties opgelegd;
- Welk type sanctie is passend per geval;
- Hoogte van de sanctie per geval;
- Welke procedures bij opleggen van sancties;
- Voorlichting over het sanctiebeleid.

5. Evaluatie

Gebreken kunnen worden ontdekt en hersteld wanneer in de fase van beleidsevaluatie expliciet aandacht wordt besteed aan M&O door middel van periodieke interne evaluatieonderzoeken.

Aan: Algemeen Bestuur Laborijn
Van: Dagelijks Bestuur Laborijn
Betreft: 2e begrotingswijziging 2022
Datum: 2 december 2022

Beste bestuursleden,

Voor u ligt de 2^e gewijzigde begroting 2022. De vastgestelde 1^e gewijzigde begroting 2022 dateert van mei 2022. Sindsdien hebben zich verschillende ontwikkelingen voorgedaan die financiële impact hebben en nu een tussentijdse bijstelling noodzakelijk maken. Daarnaast is deze begrotingswijziging van technische aard, zodat de nog op te maken jaarrekening 2022 zichtbaar beter aansluit op deze begrotingswijziging. De inhoudelijke doelen zijn niet aangepast.

In deze 2^e gewijzigde begroting zijn de volgende ontwikkelingen verwerkt:

- De budgetten voor re-integratie (+74k) en Wsw (+88k) zijn voor 2022 aangepast op basis van de septembercirculaire.
- De uitgaven en gemeentelijke bijdragen voor de Wet inburgering en voor de leefgeldregeling Oekraïne zijn op € 0 gesteld. Deze regelingen zijn in mandaat opgedragen aan Laborijn. Daarom mogen zij niet in de financiële verantwoording van Laborijn worden opgenomen. De gemeenten Aalten en Doetinchem dienen de verantwoording zelf te verzorgen inclusief de Sisa verantwoording.
- De uitgaven voor de energietoeslag zijn fors verhoogd (+1,1 miljoen) in verband met het verruimen van deze regeling.
- De mutaties in de reserves zijn aangepast naar aanleiding van deze ontwikkelingen. De onttrekkingen zijn 526k lager. Daarnaast wordt 485k extra toegevoegd aan de bestemmingsreserves. Een overzicht van de bestemmingsreserves is in hoofdstuk 5 opgenomen
- Indexeringen van de baten en lasten zijn verwerkt. Voor 2022 leidt dit niet tot een hogere bijdrage van de gemeentelijke lasten.

Per saldo ligt een begrotingswijziging voor waarin we voor 2022 geen hogere bijdrage voor uitvoeringskosten vragen van de deelnemende gemeenten ten opzichte van de vastgestelde oorspronkelijke begroting 2022. Deze begrotingswijziging hoeft daarmee niet voor zienswijze aan de gemeenteraden te worden aangeboden.

In onderstaande tabellen zijn de financiële mutaties weergegeven ten opzichte van de 1^e gewijzigde begroting 2022.

Overzicht mutaties lasten t.o.v. 1e gewijzigde begroting 2022 x € 1.000	
Inkomen	
Bijstand	-13
Loonkostensubsidie	10
Impulsregeling	-
Overige regelingen	-
Vangnetvoorziening zelfstandigen	-
Energietoeslag	1.127
Leefgeld Oekraïne	-600
Inburgering	-
Directe salariskosten	-
Toename lasten	524
Wsw	
Loonkosten	-400
Overige kosten	-30
Directe salariskosten	-100
Afname lasten	-530
Re-integratie	
Lasten Cao aan de Slag	-
Lasten Inburgering	-594
Lasten Re-integratie	-411
Directe salariskosten	-
Afname lasten	-1.005
Overhead	
Directe salariskosten	-20
Overige lasten	-166
Afname lasten	-186
Totaal mutaties lasten	-1.198
Mutatie toevoeging reserve	485
Totaal	-713

Overzicht mutaties baten t.o.v. 1e gewijzigde begroting 2022 x € 1.000	
Inkomen	
Bijdrage gemeenten bijstand	27
Bijdrage gemeenten LKS	10
Bijdrage gemeenten Impulsregeling	-
Bijdrage gemeenten overige regelingen	-32
Terugvorderingen/aflossingen	-8
Bijdrage gemeenten Energietoeslag	1.127
Bijdrage gemeenten Leefgeld Oekraïne	-600
Bijdrage gemeenten Inburgering	-
Toename baten	524
Wsw	
Omzet	-304
Bijdrage gemeenten Rijkssubsidie	88
Overige baten	-31
Afname baten	-248
Re-integratie	
Omzet Cao aan de Slag	-
Loonkostensubsidie Cao aan de Slag	-
Bijdrage gemeenten Inburgering	-594
Bijdrage gemeenten Re-integratie	74
Afname baten	-521
Overhead	
Inkomsten uit Dvo's	-4
Overige baten	61
Toename baten	57
Totaal mutaties baten	-187
Mutatie onttrekking reserve	-526
Totaal	-713

Advies:

- De 2e begrotingswijziging 2022 zoals bijgevoegd conform vaststellen.

Doetinchem, 16 december 2022

Het Dagelijks Bestuur van Laborijn

De secretaris
J.T. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aldus besloten door het Algemeen Bestuur van Laborijn op 16 december 2022

De secretaris
J.T. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

2^e Begrotingswijziging 2022

Gemeenschappelijke Regeling Uitvoeringsorganisatie Laborijn

Doetinchem, november 2022

Inhoud

1. Voorwoord.....	3
2. Resultaat.....	5
3. Ontwikkeling aantallen.....	6
3.1 Aantal huishoudens in de bijstand.....	6
3.2 Aantal klanten werkzaam met langdurige loonkostensubsidie.....	6
3.3 Aantal Wsw-medewerkers	6
4. Toelichting baten en lasten per programma.....	8
4.1 Programma Inkomen & financiële dienstverlening.....	8
4.2 Programma Ontwikkeling, participatie & re-integratie.....	10
4.3 Programma Wsw	12
4.4 Programma Overhead.....	14
5. Mutaties reserves	16
6. Investerings.....	16
7. Bijlagen	17
Bijlage 1 Programma Inkomen & financiële dienstverlening per gemeente	17
Bijlage 2 Bijdragen per gemeente	20
Bijlage 3 Geprognosticeerde balans na 2e begrotingswijziging 2022	23
Bijlage 4 Kengetallen en EMU-saldo.....	23
Bijlage 5 Beleidsindicatoren	24
Bijlage 6 Taakvelden.....	24

1. Voorwoord

Voor u ligt de 2^e gewijzigde begroting 2022. De vastgestelde 1^e gewijzigde begroting 2022 dateert van mei 2022. Sindsdien hebben zich verschillende ontwikkelingen voorgedaan die financiële impact hebben en nu een tussentijdse bijstelling noodzakelijk maken. Een aantal wijzigingen zijn van technische aard om ervoor te zorgen dat de nog op te maken jaarrekening 2022 zichtbaar beter aansluit op deze begrotingswijziging. De inhoudelijke doelen zijn niet aangepast.

In deze 2^e gewijzigde begroting zijn de volgende ontwikkelingen verwerkt:

- De budgetten voor re-integratie (+74k) en Wsw (+88k) zijn voor 2022 aangepast op basis van de septembercirculaire.
- De uitgaven en gemeentelijke bijdragen voor de Wet inburgering en voor de leefgeldregeling Oekraïne zijn op € 0 gesteld. Deze regelingen zijn in mandaat opgedragen aan Laborijn. Daarom mogen zij niet in de financiële verantwoording van Laborijn worden opgenomen. De gemeenten Aalten en Doetinchem dienen de verantwoording zelf te verzorgen inclusief de Sisa verantwoording.
- De uitgaven voor de energietoeslag zijn fors verhoogd (+1,1 miljoen) in verband met het verruimen van deze regeling.
- De mutaties in de reserves zijn aangepast naar aanleiding van deze ontwikkelingen. De onttrekkingen zijn 526k lager. Daarnaast wordt 485k extra toegevoegd aan de bestemmingsreserves. Een overzicht van de bestemmingsreserves is in hoofdstuk 5 opgenomen
- Indexeringen van de baten en lasten zijn verwerkt. Voor 2022 leidt dit niet tot een hogere bijdrage van de gemeentelijke lasten.

Per saldo ligt een begrotingswijziging voor waarin we voor 2022 geen hogere bijdrage voor uitvoeringskosten gevraagd wordt van de deelnemende gemeenten ten opzichte van de vastgestelde oorspronkelijke begroting 2022. Deze begrotingswijziging hoeft daarmee niet voor zienswijze aan de gemeenteraden te worden aangeboden.

In onderstaande tabellen zijn de financiële mutaties weergegeven ten opzichte van de 1^e gewijzigde begroting 2022.

Overzicht mutaties lasten t.o.v. 1e gewijzigde begroting 2022 x € 1.000	
Inkomen	
Bijstand	-13
Loonkostensubsidie	10
Impulsregeling	-
Overige regelingen	-
Vangnetvoorziening zelfstandigen	-
Energietoeslag	1.127
Leefgeld Oekraïne	-600
Inburgering	-
Directe salariskosten	-
Toename lasten	524
Wsw	
Loonkosten	-400
Overige kosten	-30
Directe salariskosten	-100
Afname lasten	-530
Re-integratie	
Lasten Cao aan de Slag	-
Lasten Inburgering	-594
Lasten Re-integratie	-411
Directe salariskosten	-
Afname lasten	-1.005
Overhead	
Directe salariskosten	-20
Overige lasten	-166
Afname lasten	-186
Totaal mutaties lasten	-1.198
Mutatie toevoeging reserve	485
Totaal	-713

Overzicht mutaties baten t.o.v. 1e gewijzigde begroting 2022 x € 1.000	
Inkomen	
Bijdrage gemeenten bijstand	27
Bijdrage gemeenten LKS	10
Bijdrage gemeenten Impulsregeling	-
Bijdrage gemeenten overige regelingen	-32
Terugvorderingen/aflossingen	-8
Bijdrage gemeenten Energietoeslag	1.127
Bijdrage gemeenten Leefgeld Oekraïne	-600
Bijdrage gemeenten Inburgering	-
Toename baten	524
Wsw	
Omzet	-304
Bijdrage gemeenten Rijkssubsidie	88
Overige baten	-31
Afname baten	-248
Re-integratie	
Omzet Cao aan de Slag	-
Loonkostensubsidie Cao aan de Slag	-
Bijdrage gemeenten Inburgering	-594
Bijdrage gemeenten Re-integratie	74
Afname baten	-521
Overhead	
Inkomsten uit Dvo's	-4
Overige baten	61
Toename baten	57
Totaal mutaties baten	-187
Mutatie onttrekking reserve	-526
Totaal	-713

Doetinchem, november 2022
J.T. Spruit
Algemeen Directeur

Leeswijzer

In deze begrotingswijziging zijn waar mogelijk in beknopte vorm de aanpassingen ten opzichte van de 1^e gewijzigde begroting 2022 weergegeven. Nadere uitwerking van onze inhoudelijke visie en beleidskeuzes zijn uitgewerkt in de Kadernota en in de begroting 2023.

2. Resultaat

Het totale resultaat na mutaties reserves blijft in deze begrotingswijziging € 0, net zoals in de oorspronkelijke begroting 2022 en in de 1^e gewijzigde begroting 2022. De onttrekking uit de bestemmingsreserves is per saldo € 525.845 lager dan in de 1^e gewijzigde begroting was verwacht. De oorzaak hiervan is met name gelegen in de uitgaven voor organisatieontwikkeling (244k) die worden doorgeschoven naar 2023 en een lagere onttrekking uit de bestemmingreserve frictiekosten Oude IJsselstreek (263k).

De verhoogde toevoeging aan de bestemmingsreserve wordt veroorzaakt door het overschot op het re-integratiebudget (485k) van 2022, deze gelden zullen besteed worden aan re-integratie in 2023 en de jaren daaropvolgend.

Resultaat 2022	1e gew ijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gew ijzigde begroting 2022
Programma Inkomen & financiële dienstverlening	-166.287	-	-166.287
Programma Ontw ikkeling, participatie & re-integratie	-619.156	484.871	-134.285
Programma Wsw	3.530.242	282.674	3.812.916
Programma Overhead	-4.773.691	243.172	-4.530.519
Resultaat voor bestemming	-2.028.892	1.010.716	-1.018.176
<u>Mutatie bestemmingsreserve</u>			
Toevoeging	-229.000	-484.871	-713.871
Onttrekking	2.257.892	-525.845	1.732.047
<u>Mutatie algemene reserve</u>			
Toevoeging	-	-	-
Onttrekking	-	-	-
Resultaat na bestem ming reserves	-	-	-

De grootste financiële wijzigingen worden per programma nader toegelicht in hoofdstuk 4.

3. Ontwikkeling aantallen

3.1 Aantal huishoudens in de bijstand

Het aantal huishoudens in de bijstand zal naar verwachting voor de gemeente Aalten oplopen met 6,5% in 2022. Voor de gemeente Doetinchem verwachten we een lichte daling (1,8%) ten opzichte van begin 2022.

Gemiddeld aantal huishoudens	1e gew ijkide begroting 2022	Wijziging	2e gew ijkide begroting 2022
Aalten	267	9	276
Doetinchem	1165	-	1165
	1432	9	1441

De standcijfers aan het begin en de verwachting van de cijfers aan het eind van het jaar zien er dan als volgt uit:

Aantal huishoudens 2e begrotingsw ijkiging 2022	Aalten	Doetinchem	Laborijn
Stand 1-1-22	260	1170	1430
Instroom	92	303	395
Uitstroom	-75	-324	-399
Stand 31-12-22	277	1149	1426

N.B. parttime uitstroom leidt niet tot een daling van het aantal huishoudens in de bijstand.

Aantal huishoudens 1e begrotingsw ijkiging 2022	Aalten	Doetinchem	Laborijn
Stand 1-1-22	260	1170	1430
Instroom	120	291	411
Uitstroom	-106	-300	-406
Stand 31-12-22	274	1161	1435

3.2 Aantal klanten werkzaam met langdurige loonkostensubsidie

Het aantal inwoners dat aan het werk gaat en ondersteund wordt door een langdurige loonkostensubsidie blijft naar verwachting in 2022 redelijk constant. Het verwachte aantal inwoners werkzaam met een langdurige LKS is geactualiseerd op basis van de realisatie tot en met het derde kwartaal.

Aantal inwoners werkzaam met een langdurige loonkostensubsidie	Aalten	Doetinchem	Laborijn
Stand 1-1-22	57	186	243
Instroom	25	75	100
Uitstroom	-20	-75	-95
Stand 31-12-22	62	186	248

3.3 Aantal Wsw-medewerkers

Het gemiddeld aantal Wsw-medewerkers is voor 2022 opnieuw ingeschat. Hierbij is rekening gehouden met pensionering, natuurlijk verloop en een inschatting gemaakt van de nieuwe instroom.

Gemiddeld aantal Wsw - medewerkers per gemeente	1e gew ijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gew ijzigde begroting 2022
Aalten	224	-	224
Doetinchem	304	3	307
Montferland	157	-3	154
Bronckhorst	66	-	66
Oude IJsselstreek	180	-	180
	931	-	931

Gemiddeld aantal Wsw - medewerkers per categorie	1e gew ijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gew ijzigde begroting 2022
Begeleid werken	81	-	81
Groepsdetachering	423	23	446
Individuele detachering	198	6	204
Intern gedetacheerd	13	-	13
Intern werk	205	-33	172
RVU	11	4	15
	931	-	931

4. Toelichting baten en lasten per programma

In de volgende paragrafen is per programma aangegeven wat er in de tweede begrotingswijziging 2022 aan baten en lasten is begroot. Daarnaast is per programma toegelicht wat de afwijkingen zijn ten opzichte van de 1^e gewijzigde begroting 2022.

4.1 Programma Inkomen & financiële dienstverlening

Ten aanzien van het programma Inkomen & financiële dienstverlening dient per saldo geen begrotingswijziging plaats te vinden. Wel zijn er op een aantal posten mutaties, deze worden onder de tabel op de volgende bladzijde toegelicht.

De doelstellingen van dit programma zijn onder andere:

- we verstrekken 100% van de uitkeringen tijdig, rechtmatig en doelmatig. Bij 75% wordt, indien de benodigde gegevens beschikbaar gesteld zijn, binnen 4 weken verstrekt
- het percentage rechtmatigheidsfouten ligt onder de 1%
- we bieden advies en ondersteuning aan inwoners bij inkomensvraagstukken en verwijzen actief door indien er sprake is van een voorliggende voorziening
- er is sprake van een goed gestroomlijnd en klantgericht proces ter ondersteuning van de gehele keten van financiële dienstverlening
- de uitkeringen die in verband met complexiteit geblokkeerd zijn, worden binnen 3 maanden afgehandeld
- de langdurige en forfaitaire loonkostensubsidies worden ingezet om betaald werk te stimuleren, rechtmatig uitbetaald en tijdig verlengd
- het verzorgen van een correcte uitbetaling van de bijzondere bijstand, Bbz, individuele inkomenstoeslag en Tozo
- Laborijn levert haar inkomensdienstverlening in nauwe afstemming met al haar partners in het sociaal domein
- saldo instroom uitstroom 1% beter dan landelijk gemiddelde

Ook heeft Laborijn in de loop van 2022 de opdracht gekregen om de leefgeldregeling voor Oekraïners (in mandaat) en de uitbetaling van de energietoeslag uit te voeren.

Programma Inkomen & financiële dienstverlening	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Baten			
<u>Bijdragen gemeenten</u>			
Bijstand	20.199.000	26.811	20.225.811
Loonkostensubsidie	2.146.000	10.233	2.156.233
Impulsregeling	263.000	-	263.000
Bijzondere Bijstand	273.000	-	273.000
Bijzondere Bijstand energietoeslag	1.495.000	1.126.900	2.621.900
Individuele Inkomensvoet	490.000	-	490.000
Bbz kapitaalverstrekkingen	29.500	-	29.500
Tozo	-110.000	-32.000	-142.000
Leefgeld Oekrainers	600.000	-600.000	-
Bijdrage directe salariskosten	624.330	-	624.330
	26.009.830	531.944	26.541.774
<u>Overige baten</u>			
Ontvangsten bijstand	340.000	-40.000	300.000
Ontvangsten bijzondere bijstand	11.000	-	11.000
Ontvangsten Bbz leningen	20.500	-	20.500
Ontvangsten Tozo	116.000	32.000	148.000
	487.500	-8.000	479.500
Totaal baten	26.497.330	523.944	27.021.274
Lasten			
Bijstand	20.539.000	-13.189	20.525.811
Loonkostensubsidie	2.146.000	10.233	2.156.233
Impulsregeling	263.000	-	263.000
Bijzondere Bijstand	284.000	-	284.000
Bijzondere Bijstand energietoeslag	1.495.000	1.126.900	2.621.900
Individuele Inkomensvoet	490.000	-	490.000
Vangnetvoorziening Zelfstandigen	80.000	-	80.000
Bbz kapitaalverstrekkingen	50.000	-	50.000
Tozo	6.000	-	6.000
Leefgeld Oekrainers	600.000	-600.000	-
Directe salariskosten	710.617	-	710.617
Totaal lasten	26.663.617	523.944	27.187.561
Saldo baten en lasten	-166.287	-	-166.287
<u>Mutatie bestemmingsreserve</u>			
Toevoeging	-	-	-
Onttrekking	166.287	-	166.287
<u>Mutatie algemene reserve</u>			
Toevoeging	-	-	-
Onttrekking	-	-	-
Resultaat	-	-	-

Bijzondere bijstand energietoeslag

In 2022 is de regeling energietoeslag ingevoerd. Deze regeling is bedoeld om huishoudens met een minimuminkomen te helpen bij het betalen van de energierekening. Het Rijk heeft de vergoeding verhoogd van € 800 naar € 1.300 per huishouden. Zowel de kosten als de gemeentelijke bijdrage zijn verhoogd met € 1,1 miljoen.

Leefgeldregeling Oekraïne

In 2022 is de leefgeldregeling Oekraïne ingesteld. Laborijn voert deze regeling voor de gemeenten uit en was daarom opgenomen in de 1^e begrotingswijziging. Omdat deze taak echter via mandaat opgedragen is aan Laborijn, mogen de middelen niet via de exploitatie van Laborijn lopen.

4.2 Programma Ontwikkeling, participatie & re-integratie

Ten aanzien van het programma Ontwikkeling, participatie & re-integratie dient een begrotingswijziging plaats te vinden ter grootte van € 484.871 positief. Dit bedrag zal toegevoegd worden aan de bestemmingsreserve re-integratie.

Voor de begroting 2022 zijn de volgende doelstellingen bepaald:

- met alle klanten in categorie 2 en 3 stellen we een Plan van Aanpak op en houden we die actueel. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het curriculum (zowel leren als werken) van de Werkacademie Laborijn en het instrumentarium van Maatschappelijke Participatie. Dit diagnose- en ontwikkelprogramma biedt middels een intensief duaal traject passende ondersteuning op weg naar werk. De inschatting is dat 55% van de nieuwe instroom van categorie 2 en 3 uitstroomt naar werk binnen 1 jaar. Dit zijn naar verwachting voor beide categorieën samen circa 101 huishoudens
- het realiseren van nieuw beschutte werkplekken en dienstverbanden in samenwerking met het WSP, indien en voor zover hiervoor een indicatie is afgegeven

Programma Ontwikkeling, participatie & re-integratie	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Baten			
Wiw inleenvergoedingen	23.000	-	23.000
Omzet Cao aan de Slag Nieuw beschut	51.000	-	51.000
Omzet Cao aan de Slag DGI	24.000	-	24.000
LKS Cao aan de Slag Nieuw Beschut	210.000	-	210.000
LKS Cao aan de Slag DGI	90.000	-	90.000
Rijksbijdrage Inburgering	594.178	-594.178	-
Rijksbudget Re-integratie	3.294.140	73.639	3.367.779
Bijdrage gemeenten directe salariskosten	875.310	-	875.310
Totaal baten	5.161.628	-520.539	4.641.089
Lasten			
Inburgering verstrekkingen	594.178	-594.178	-
Loonkostensubsidie kortdurend	15.210	-	15.210
Jobcoaching	426.000	-	426.000
Werkgeversservicepunt	123.483	-	123.483
Wiw	260.000	-6.000	254.000
Kinderopvang	40.000	-	40.000
Interne ontw ikkeltrajecten inw oners Pw et	1.293.194	-	1.293.194
Aanvullende re-integratie/ontw ikkeling	924.253	-405.232	519.021
Vergoedingen en premies	55.000	-	55.000
CAO aan de Slag Nieuw Beschut	370.000	-	370.000
CAO aan de Slag DGI	185.000	-	185.000
Directe salariskosten	1.494.466	-	1.494.466
Totaal lasten	5.780.784	-1.005.410	4.775.374
Saldo baten en lasten	-619.156	484.871	-134.285
Mutatie bestemmingsreserve			
Toevoeging	-	-484.871	-484.871
Onttrekking	619.157	-	619.157
Mutatie algemene reserve			
Toevoeging	-	-	-
Onttrekking	-	-	-
Resultaat	-	-	-

Inburgering

Het Rijksbudget en de kosten inburgering zijn uit de begroting gehaald. Deze taak is door de gemeenten via mandaat opgedragen aan Laborijn en de middelen mogen daarom niet via de exploitatie van Laborijn lopen.

Rijksbijdrage re-integratie

Na een ophoging van ruim € 400.000 in de meicirculaire, is dit Rijksbudget in de septembercirculaire 2022 nogmaals naar boven bijgesteld met € 73.639 ten opzichte van de 1^e gewijzigde begroting 2022.

Rijksbudget Re-integratie per gemeente	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Aalten	397.050	42.036	439.086
Doetinchem	2.897.090	31.603	2.928.693
Totaal	3.294.140	73.639	3.367.779

Overschot budget

De verwachting is dat door de verhoging van het budget en het doorschuiven van een aantal projecten naar volgend jaar, er € 484.000 over blijft van het toegekende budget. Het overschot zal toegevoegd worden aan de bestemmingsreserve re-integratie ter besteding in aankomende jaren.

4.3 Programma Wsw

Ten aanzien van het programma Wsw dient een begrotingswijziging plaats te vinden ter grootte van € 282.674 positief.

De doelstellingen van dit programma zijn onder andere:

- het door ontwikkelen, begeleiden, coachen, behouden en verduurzamen van arbeidsplaatsen van de 80% gedetacheerde Wsw-medewerkers ultimo 2022 en de Wsw-medewerkers in begeleid werken
- het ondersteunen bij de bemiddeling, coaching en plaatsing van de Wsw-medewerkers intern beschut middels detachering bij externe werkgevers
- realisatie omzet intern werk van minimaal € 380.000
- ultimo 2022 werken we toe naar een situatie waarin slechts 20% van alle Wsw-medewerkers intern werkzaam is

Programma Wsw	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Baten			
Omzet groepsdetacheringen	3.450.000	-91.610	3.358.390
Omzet individuele detacheringen	2.100.000	-125.916	1.974.084
Omzet intern werk	470.000	-86.615	383.385
Bijdrage vervoerskosten inleners	180.000	-	180.000
Lage Inkomensvoordeel (Liv)	238.908	-38.908	200.000
Verrekening kostendeel OJ	356.763	7.543	364.306
	6.795.671	-335.505	6.460.166
Rijksbudget	20.202.796	87.796	20.290.592
Bijdrage gemeenten directe salariskosten	2.291.168	-	2.291.168
Totaal baten	29.289.635	-247.710	29.041.925
Lasten			
Loonkosten Wsw	19.600.000	-400.000	19.200.000
Vervoerskosten Wsw	591.054	-	591.054
Overige kosten Wsw	660.000	40.000	700.000
Kosten begeleid werken	1.045.000	-	1.045.000
Directe productiekosten	30.420	-	30.420
Omzet deel af te dragen aan OJ	1.325.165	-70.383	1.254.782
Directe salariskosten	2.507.754	-100.000	2.407.754
Totaal lasten	25.759.393	-530.383	25.229.010
Saldo baten en lasten	3.530.242	282.674	3.812.916
Mutatie bestemmingsreserve			
Toevoeging	-	-	-
Onttrekking	216.586	-100.000	116.586
Mutatie algemene reserve			
Toevoeging	-	-	-
Onttrekking	-	-	-
Resultaat	3.746.828	182.674	3.929.502

Omzet

Deze post is geactualiseerd naar aanleiding van de gerealiseerde cijfers tot en met het derde kwartaal 2022. De verwachting is dat de omzet circa € 300.000 lager uitvalt dan begroot in de 1^e begrotingswijziging

De voornaamste reden hiervoor is dat het verloop van het aantal Wsw-medewerkers groter is dan begroot.

Lage inkomensvoordeel

Door de grote afname van het aantal dienstverbanden, hebben we deze inkomsten naar beneden bijgesteld met € 39.000.

Rijksbudget Wsw

Het Rijksbudget Wsw is aangepast op basis van de septembercirculaire 2022.

Rijksbudget WSW per gemeente	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Aalten	6.269.680	35.267	6.304.947
Doetinchem	8.070.091	45.395	8.115.486
Montferland	4.145.791	23.320	4.169.111
Bronckhorst	1.717.234	-16.186	1.701.048
Totaal	20.202.796	87.796	20.290.592

Loonkosten Wsw

De loonkosten Wsw zijn per saldo circa € 360.000 lager dan in de 1e begrotingswijziging 2022 was opgenomen. Allereerst komt dit doordat het verloop van het aantal Wsw-medewerkers sneller gaat dan verwacht. Ook komt het doordat meer medewerkers gebruik zijn gaan maken van de RVU dan verwacht. Tot slot hadden we voorzien in een mogelijk eerdere implementatie van het functieboek Wsw (medio 2022) met een kans op een opdrijvend effect. De invoering van het vernieuwde functieboek Wsw staat inmiddels gepland op 1 januari 2023.

Directe salariskosten

Op basis van de werkelijke kosten tot en met het 3^e kwartaal, is deze post met € 100.000 naar beneden bijgesteld omdat de formatieruimte pas later in het jaar vervuld is.

4.4 Programma Overhead

Ten aanzien van de lasten bedrijfsvoering dient er een begrotingswijziging plaats te vinden ter grootte van € 385.998 positief.

In het programma Algemene overhead kennen we de volgende specifieke doelstellingen:

- organisatie: we zijn een lerende organisatie met een zeer gastvrije omgeving waarin een positieve klantbeleving en -bejegening centraal staat met als resultaat tevreden inwoners. Daarnaast zijn wij een betrouwbare en solide samenwerkingspartner voor andere organisaties en werkgevers
- werkgeverschap: we zijn een werkgever die investeert in mensen en waarin professionals ruimte krijgen voor het benutten en verder ontwikkelen van 'het eigen potentieel'. Zij krijgen daarbij de sturing en leiderschap die voor hen nodig is
- personeel: bij ons werken tevreden medewerkers die met plezier en trots voor Laborijn werken als belangrijke ambassadeurs van de organisatie. Dit resulteert in een grote mate van (duurzame) inzetbaarheid en een acceptabel (ziekte)verzuim
- communicatie: we streven naar een grotere naamsbekendheid, toenemend vertrouwen en een positief imago als dienstverleningsorganisatie, samenwerkingspartner en (potentiële) werkgever in onze regio en daarbuiten
- facilitair en inkoop: we voldoen aan wet- en regelgeving t.a.v. inkopen en aanbestedingen en zorgen als regievoerder voor duurzame leveranciersrelaties
- informatie: we zorgen dat alle medewerkers beschikken over de benodigde middelen en voorzien zijn of worden in hun informatiebehoefte. De continuïteit is gewaarborgd, informatie altijd beschikbaar, beveiligd en uitsluitend toegankelijk voor de daarvoor bevoegde personen. Onze informatievoorziening hebben en houden we in grip en de kwaliteit is geborgd
- kwaliteit: we hebben een integraal kwaliteitsbewustzijn. Onze klanten mogen kwaliteit van onze dienstverlening verwachten. We streven naar een continue verbetering van onze klant- en werkprocessen waarbij de positieve klantbeleving en -bejegening centraal staat.
- advies: we voldoen aan wet- en regelgeving en geven advies over en doen verbetervoorstellen voor het toepassen van regelgeving en procedures. We zijn de vraagbaak en adviseur van de organisatie
- financiën: we verbeteren de inrichting van het budgetteringsproces waardoor meer inzicht is in de budgetten per afdeling/team
- financiën: we onderzoeken de mogelijkheden voor een verplichtingenadministratie
- planning en control: de planning & control cyclus (P&C) bestaat uit de kwartaalrapportages, kadernota, begroting en jaarstukken. We zorgen ervoor dat deze P&C-documenten tijdig beschikbaar zijn en kwalitatief voldoen aan de gestelde eisen
- alle vragen van de gemeenteraden en het bestuur worden tijdig beantwoord

Programma Overhead	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Baten			
Rentebaten	4.500	-2.500	2.000
Inkomsten uit dienstverleningsovereenkomsten	445.000	12.720	457.720
Inkomsten uit DVO OJ Wsw	1.379.031	-16.671	1.362.360
Opbrengst catering	44.000	31.000	75.000
Huuropbrengsten	358.000	22.117	380.117
Bijdrage gemeenten	3.528.429	-	3.528.429
Incidentele baten	305.000	10.621	315.621
Totaal baten	6.063.960	57.287	6.121.247
Lasten			
Loonkosten	5.137.076	-20.000	5.117.076
Overige personeelskosten	609.000	19.142	628.142
Huisvestingskosten	1.078.000	60.538	1.138.538
Facilitaire kosten	620.000	-37.860	582.140
ICT kosten	1.323.000	-	1.323.000
Algemene kosten	320.000	-	320.000
Incidentele lasten	1.750.575	-207.705	1.542.870
Totaal lasten	10.837.651	-185.885	10.651.766
Saldo baten en lasten	-4.773.691	243.172	-4.530.519
Mutatie bestemmingsreserve			
Toevoeging aan reserve	-229.000	-	-229.000
Onttrekking aan reserve	1.255.862	-425.845	830.017
Mutatie algemene reserve			
Toevoeging aan reserve	-	-	-
Onttrekking aan reserve	-	-	-
Resultaat na bestemming	-3.746.828	-182.674	-3.929.502

Baten

De baten zijn in totaal met € 57.000 naar boven bijgesteld op basis van de realisatie tot en met het derde kwartaal.

Lasten

De totale lasten zijn € 186.000 naar beneden bijgesteld op basis van de realisatie tot en met het derde kwartaal. De loonkosten op dit programma zijn € 20.000 lager doordat de formatieruimte pas later in het jaar vervuld werd. De huisvestingskosten vallen € 60.000 hoger uit, met name door hogere energiekosten. De incidentele lasten zijn ruimschoots lager dan in de 1^e gewijzigde begroting is voorzien. Dit komt doordat extra opleidingskosten (€ 100.000), ICT-projecten (€ 100.000) en extra inhuur personeel in het kader van organisatieontwikkeling zijn uitgesteld naar 2023.

5. Mutaties reserves

Mutaties reserves 2e begrotingswijziging 2022	Saldo 31 december 2021	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31 december 2022
Algemene reserve	2.337	-	-	2.337
Bestemmingsreserves				
- Wsw vakantiegelden- en dagen	1.568	-	-	1.568
- Wsw Rijkssubsidie	335	-	-	335
- Re-integratiemiddelen	1.377	485	-	1.862
- Pilot gemeente Aalten	21	-	-21	-
- Organisatieontwikkeling	699	-	-364	335
- Tozo uitvoering	373	-	-60	313
- Vangnetvoorziening Zelfstandigen	-	375	-80	295
- Frictiekosten Uittreding OIJ	3.242	-	-1.206	2.036
- Risico einde DVO Wsw	229	229	-	458
Totaal	10.181	1.089	-1.731	9.539

Bij de jaarstukken 2021 is door het Algemeen Bestuur besloten een bestemmingsreserve vangnetvoorziening zelfstandigen te vormen van € 375.000. Het kan zijn dat de gemeenten besluiten om het restant bedrag in 2023 te besteden aan een soortgelijke voorziening. Zo niet, dan zal het saldo van deze bestemmingsreserve aan het eind van het jaar vrijvallen en uitbetaald worden aan de gemeenten Aalten en Doetinchem.

6. Investerings

Investerings	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Gebouw en (onderzoeks- en ontwikkelkosten)	pm	-	pm
Verbouwingen	-	11.000	11.000
Overige	10.000	-10.000	-
Installaties	15.000	25.000	40.000
Machines	40.000	-12.000	28.000
Meubilair	35.000	-	35.000
Totaal	100.000	14.000	114.000

De post machines is verlaagd, omdat de aanschaf van heftrucks doorgeschoven wordt naar 2023. De verhoging bij verbouwingen en installaties wordt veroorzaakt door een noodzakelijke verbouwing in het magazijn, aanleg airconditioning in het restaurant en het plaatsen van een laadpaal in de vestiging in Aalten.

7. Bijlagen

Bijlage 1 Programma Inkomen & financiële dienstverlening per gemeente

Programma Inkomen & financiële dienstverlening Aalten	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Baten			
<u>Bijdragen gemeenten</u>			
Bijstand	3.918.000	-19.851	3.898.149
Loonkostensubsidie	503.000	8.943	511.943
Impulsregeling	63.000	-	63.000
Bijzondere Bijstand	43.000	-	43.000
Bijzondere Bijstand energietoeslag	640.000	571.800	1.211.800
Individuele Inkomensvoet	110.000	-	110.000
Bbz kapitaalverstrekingen	5.000	-	5.000
Tozo	-16.000	-19.000	-35.000
Leefgeld Oekrainers	250.000	-250.000	-
Bijdrage directe salariskosten	158.671	-	158.671
	5.674.671	291.892	5.966.563
<u>Overige baten</u>			
Ontvangsten bijstand	60.000	-	60.000
Ontvangsten bijzondere bijstand	1.000	-	1.000
Ontvangsten Bbz leningen	5.000	-	5.000
Ontvangsten Tozo	16.000	19.000	35.000
	82.000	19.000	101.000
Totaal baten	5.756.671	310.892	6.067.563
Lasten			
Bijstand	3.978.000	-19.851	3.958.149
Loonkostensubsidie	503.000	8.943	511.943
Impulsregeling	63.000	-	63.000
Bijzondere Bijstand	44.000	-	44.000
Bijzondere Bijstand energietoeslag	640.000	571.800	1.211.800
Individuele Inkomensvoet	110.000	-	110.000
Vangnetvoorziening Zelfstandigen	40.000	-	40.000
Bbz kapitaalverstrekingen	10.000	-	10.000
Tozo	-	-	-
Leefgeld Oekrainers	250.000	-250.000	-
Directe salariskosten	180.601	-	180.601
Totaal lasten	5.818.601	310.892	6.129.493
Saldo baten en lasten	-61.930	-	-61.930
<u>Mutatie bestemmingsreserve</u>			
Toevoeging	-	-	-
Onttrekking	61.930	-	61.930
<u>Mutatie algemene reserve</u>			
Toevoeging	-	-	-
Onttrekking	-	-	-
Resultaat	-	-	-

Programma Inkomen & financiële dienstverlening Doetinchem	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Baten			
<u>Bijdragen gemeenten</u>			
Bijstand	16.281.000	46.662	16.327.662
Loonkostensubsidie	1.643.000	1.290	1.644.290
Impulsregeling	200.000	-	200.000
Bijzondere Bijstand	230.000	-	230.000
Bijzondere Bijstand energietoeslag	855.000	555.100	1.410.100
Individuele Inkomstenstoelag	380.000	-	380.000
Bbz kapitaalverstrekingen	24.500	-	24.500
Tozo	-94.000	-13.000	-107.000
Leefgeld Oekrainers	350.000	-350.000	-
Bijdrage directe salariskosten	465.658	-	465.658
	20.335.159	240.052	20.575.210
<u>Overige baten</u>			
Ontvangsten bijstand	280.000	-40.000	240.000
Ontvangsten bijzondere bijstand	10.000	-	10.000
Ontvangsten Bbz leningen	15.500	-	15.500
Ontvangsten Tozo	100.000	13.000	113.000
	405.500	-27.000	378.500
Totaal baten	20.740.659	213.052	20.953.710
Lasten			
Bijstand	16.561.000	6.662	16.567.662
Loonkostensubsidie	1.643.000	1.290	1.644.290
Impulsregeling	200.000	-	200.000
Bijzondere Bijstand	240.000	-	240.000
Bijzondere Bijstand energietoeslag	855.000	555.100	1.410.100
Individuele Inkomstenstoelag	380.000	-	380.000
Vangnetvoorziening Zelfstandigen	40.000	-	40.000
Bbz kapitaalverstrekingen	40.000	-	40.000
Tozo	6.000	-	6.000
Leefgeld Oekrainers	350.000	-350.000	-
Directe salariskosten	530.016	-	530.016
Totaal lasten	20.845.016	213.052	21.058.068
Saldo baten en lasten	-104.358	-	-104.358
<u>Mutatie bestemmingsreserve</u>			
Toevoeging	-	-	-
Onttrekking	104.358	-	104.358
<u>Mutatie algemene reserve</u>			
Toevoeging	-	-	-
Onttrekking	-	-	-
Resultaat	-	-	-

Rijksbudget Buig per gemeente (begroot)	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Aalten	4.349.836	-27.085	4.322.751
Doetinchem	18.519.905	-134.504	18.385.401
Totaal	22.869.741	-161.589	22.708.152

Rijksbudget Buig per gemeente	Voorlopig budget okt-21	Nader voorlopig budget mei-22	Definitief budget okt-22	Vershil voorlopig en definitief
Aalten	4.506.733	4.349.836	4.322.751	-183.982
Doetinchem	19.778.772	18.519.905	18.385.401	-1.393.371
Totaal	24.285.505	22.869.741	22.708.152	-1.577.353

Bijzondere Bijstand, individuele inkomstenstoeslag, energietoeslag prognose 2022	Aalten	Doetinchem	Laborijn
Aanvullende bijstand < 21 jaar	8.404	137.920	146.324
Belastingaanslag	7.571	12.505	20.076
Eenmalige overbrugging	10.404	26.219	36.623
Individuele studietoeslag	11.013	47.400	58.413
Leenbijstand	2.975	8.183	11.157
Overige algemene levensbehoeften	1.869	4.110	5.979
Woonkostentoeslag	1.764	3.664	5.428
	44.000	240.000	284.001
Aflossing	-1.000	-10.000	-11.000
	43.000	230.000	273.001
Energietoeslag	1.211.800	1.410.100	2.621.900
Individuele inkomstenstoeslag	110.000	380.000	490.000
Bijdrage gemeente	1.364.800	2.020.100	3.384.901

Bbz bedrijfskredieten prognose 2022	Aalten	Doetinchem	Laborijn
Onderzoekskosten	10.000	40.000	50.000
Bedrijfskredieten	-	-	-
Terug te ontvangen van Rijk in 2022	-	-	-
	-	-	-
Aflossing en rente leningen vanaf 2020	-	3.000	3.000
Aflossing en rente leningen vóór 2020	20.000	50.000	70.000
Af te dragen aan Rijk (75%)	-15.000	-37.500	-52.500
	5.000	15.500	20.500
Bijdrage gemeente	5.000	24.500	29.500

Bijlage 2 Bijdragen per gemeente

Bijdrage per programma per gemeente	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Programma Inkomen & financiële dienstverlening			
<u>Buig</u>			
Aalten	4.421.000	-10.908	4.410.092
Doetinchem	17.924.000	47.952	17.971.952
	22.345.000	37.044	22.382.044
<u>Impulsregeling</u>			
Aalten	63.000	-	63.000
Doetinchem	200.000	-	200.000
	263.000	-	263.000
<u>Bijzondere bijstand/Ind.Inkomenstoelage/Energietoelage/Tozo/Bbz</u>			
Aalten	782.000	552.800	1.334.800
Doetinchem	1.395.500	542.100	1.937.600
	2.177.500	1.094.900	3.272.400
<u>Leefgeld Oekraïne</u>			
Aalten	250.000	-250.000	-
Doetinchem	350.000	-350.000	-
	600.000	-600.000	-
<u>Directe salariskosten</u>			
Aalten	158.671	-	158.671
Doetinchem	465.658	-	465.658
	624.330	-	624.330
Totaal	26.009.830	531.944	26.541.774
Programma Ontwikkeling, participatie & re-integratie			
<u>Re-integratie budget</u>			
Aalten	397.050	42.036	439.086
Doetinchem	2.897.090	31.603	2.928.693
	3.294.140	73.639	3.367.779
<u>Rijksbijdrage Inburgering</u>			
Aalten	190.861	-190.861	-
Doetinchem	403.317	-403.317	-
	594.178	-594.178	-
<u>Directe salariskosten</u>			
Aalten	222.457	-	222.457
Doetinchem	652.852	-	652.852
	875.309	-	875.310
Totaal	4.763.627	-520.539	4.243.089

Bijdrage per programma per gemeente	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Programma Wsw			
<u>WSW-budget</u>			
Aalten	6.269.680	35.267	6.304.947
Doetinchem	8.070.091	45.395	8.115.486
Montferland	4.145.791	23.320	4.169.111
Bronckhorst HKZ	1.717.234	-16.186	1.701.048
	20.202.796	87.796	20.290.592
<u>Directe salariskosten</u>			
Aalten	582.293	-	582.293
Doetinchem	1.708.875	-	1.708.875
	2.291.168	-	2.291.168
Totaal	22.493.964	87.796	22.581.760
Programma Overhead			
<u>Inburgering uitvoeringskosten</u>			
Aalten	103.948	-	103.948
Doetinchem	206.967	-	206.967
	310.915	-	310.915
<u>Energietoeslag uitvoeringskosten</u>			
Aalten	57.000	20.000	77.000
Doetinchem	3.000	-	3.000
	60.000	20.000	80.000
<u>Programma gerelateerde lasten</u>			
Aalten	942.527	-	942.527
Doetinchem	2.223.041	-	2.223.041
Montferland	230.261	-	230.261
Bronckhorst HKZ	132.599	-	132.599
	3.528.429	-	3.528.429
Totaal	3.899.344	20.000	3.919.344
Totaal bijdrage gemeenten	57.166.765	119.200	57.285.967
Gespecificeerd per gemeente:			
Aalten	14.440.487	198.334	14.638.821
Doetinchem	36.500.392	-86.267	36.414.125
Montferland	4.376.052	23.320	4.399.372
Bronckhorst HKZ	1.849.834	-16.186	1.833.647
Totaal programmalasten	57.166.765	119.200	57.285.966

Bijdragen gemeenten 1e begrotingsw iJziging 2022 (x € 1.000)	Aalten	Doetinchem	Montferland	Bronckhorst	Totaal
Buig-budget	4.421	17.924	-	-	22.345
Impulsregeling	63	200	-	-	263
Bijzondere bijstand/Ind.Inkomenstoeslag/Energietoeslag/Tozo/Bbz	782	1.396	-	-	2.178
Leefgeld Oekraine	250	350	-	-	600
Inburgering verstrekkingen	191	403	-	-	594
Re-integratiebudget	397	2.897	-	-	3.294
Wsw budget	6.270	8.070	4.146	1.717	20.203
Inburgering uitvoeringskosten	104	207	-	-	311
Energietoeslag uitvoeringskosten	57	3	-	-	60
Directe salariskosten	1.906	5.050	230	133	7.319
	14.440	36.500	4.376	1.850	57.167

Bijdragen gemeenten 2e begrotingsw iJziging 2022 (x € 1.000)	Aalten	Doetinchem	Montferland	Bronckhorst	Totaal
Buig-budget	4.410	17.972	-	-	22.382
Impulsregeling	63	200	-	-	263
Bijzondere bijstand/Ind.Inkomenstoeslag/Energietoeslag/Tozo/Bbz	1.335	1.938	-	-	3.273
Leefgeld Oekraine *)	-	-	-	-	-
Inburgering verstrekkingen *)	-	-	-	-	-
Re-integratiebudget	439	2.929	-	-	3.368
Wsw budget	6.305	8.115	4.169	1.701	20.291
Inburgering uitvoeringskosten	104	207	-	-	311
Energietoeslag uitvoeringskosten	77	3	-	-	80
Directe salariskosten	1.906	5.050	230	133	7.319
	14.639	36.414	4.399	1.834	57.286

*) Beide regelingen worden wel door Laborijn uitgevoerd, maar zijn overgedragen in mandaat en daarom niet opgenomen in de begroting. De kosten van de verstrekkingen binnen deze regelingen worden separaat in rekening gebracht bij de gemeenten.

Vershil ten opzichte 1e begrotingsw iJziging (x € 1.000)	Aalten	Doetinchem	Montferland	Bronckhorst	Totaal
Buig-budget	-11	48	-	-	37
Impulsregeling	-	-	-	-	-
Bijzondere bijstand/Ind.Inkomenstoeslag/Energietoeslag/Tozo/Bbz	553	542	-	-	1.095
Leefgeld Oekraine	-250	-350	-	-	-600
Inburgering verstrekkingen	-191	-403	-	-	-594
Re-integratiebudget	42	32	-	-	74
Wsw budget	35	45	23	-16	88
Inburgering uitvoeringskosten	-	-	-	-	-
Energietoeslag uitvoeringskosten	20	-	-	-	20
Directe salariskosten	-	-	-	-	-
	198	-86	23	-16	119

Bijlage 3 Geprognosticeerde balans na 2e begrotingswijziging 2022

Geprognosticeerde balans	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Activa			
<i>Vaste activa</i>			
Immateriele vaste activa	-	-	-
Materiele vaste activa	2.462	10	2.472
Financiële vaste activa	41	-	41
	2.503	10	2.513
<i>Vlottende activa</i>			
Voorraden	-	-	-
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	16.466	1.001	17.467
Liquide middelen	350	-	350
Overlopende activa	100	-	100
	16.916	1.001	17.917
Totaal activa	19.419	1.011	20.430
Passiva			
<i>Vaste passiva</i>			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	2.337	-	2.337
Bestemmingsreserve	6.191	1.011	7.202
Resultaat	-	-	-
	8.528	1.011	9.539
Voorzieningen	1.491	-	1.491
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	300	-	300
	10.319	1.011	11.330
<i>Vlottende passiva</i>			
Netto vlottende schulden, met een rentetypische looptijd < 1 jaar	9.000	-	9.000
Overlopende passiva	100	-	100
	9.100	-	9.100
Totaal passiva	19.419	1.011	20.430

Bijlage 4 Kengetallen en EMU-saldo

Kengetallen	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Netto schuldquote	-11,25%	-1,53%	-12,78%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	-11,25%	-1,53%	-12,78%
Solvabiliteitsratio	43,92%	2,78%	46,69%
Structurele exploitatieruimte	2,16%	-0,32%	1,84%

EMU Saldo	1e gewijzigde begroting 2022	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2022
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan/onttrekking uit reserves (+)	-2.029	1.011	-1.018
Mutaties (im)materiële vaste activa (-)	-62	10	-52
Mutaties voorzieningen (+)	-30	-	-30
Mutaties voorraden (-)	-	-	-
Eventuele boekw inst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa (-)	-	-	-
Berekend EMU-Saldo	-1.997	1.001	-996

Bijlage 5 Beleidsindicatoren

- Formatie en bezetting per 1000 inwoners
 $149/122 = 1,23$
- Apparaatskosten per inwoner
 $€ 12.671.785 / 122.005 = € 104$
- Overhead ten opzichte van totale lasten
 $€ 10.651.766 / € 67.843.711 = 15,70\%$

Bijlage 6 Taakvelden

taakveld	omschrijving	baten	lasten	saldo 2022
0.4	overhead	5.804	9.097	-3.293
0.5	treasury	2	12	-10
0.8	overige baten en lasten	316	1.543	-1.227
0.10	mutaties reserves	1.732	714	1.018
6.3	inkomensregelingen	27.021	27.188	-166
6.4	begeleide participatie	29.303	25.599	3.704
6.5	arbeidsparticipatie	4.380	4.405	-25
		68.558	68.558	-

Aan: Algemeen Bestuur Laborijn
Van: Dagelijks Bestuur Laborijn
Betreft: Managementletter accountant en reactie van directie
Datum: 2 december 2022

Interimcontrole

3 tot en met 7 oktober 2022 heeft de interimcontrole 2022 plaatsgevonden. Tijdens de interimcontrole controleert de accountant de werkprocessen, de interne beheersing en de verbijzonderde interne controlewerkzaamheden. Daarnaast beantwoordt de accountant de gestelde vragen van het Algemeen Bestuur.

De accountant heeft de managementletter opgeleverd en hierin een aantal adviespunten in opgenomen. Deze zijn toegelicht aan de directie en aan de auditcommissie.

Reactie van de directie

De directie heeft per gegeven adviespunt een reactie gegeven, de planning bepaald en een actiehouder benoemd. Over het algemeen genomen zijn het goede adviezen die wij op termijn willen implementeren.

Auditcommissie

Op 9 november 2022 heeft de accountant in de vergadering van de auditcommissie de bevindingen uit de interimcontrole toegelicht.

Advies

- Kennis te nemen van de managementletter van de accountant en het verslag van de auditcommissie;
- In te stemmen met de reactie en actiepunten van de directie.

Het Dagelijks Bestuur van Laborijn

De secretaris
J.T. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aldus besloten door het Algemeen Bestuur van Laborijn op 16 december 2022.

De secretaris
J.T. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Managementletter 2022

GR Laborijn

Definitief

2 november 2022

Aan de directie en het Dagelijks Bestuur
van de gemeenschappelijke regeling Laborijn

Doetinchem, 2 november 2022
174001/HdF/NK

Geachte directie en bestuursleden,

Als onderdeel van de controle van de jaarrekening over het kalenderjaar 2022 van uw organisatie hebben wij een interimcontrole uitgevoerd. Naar aanleiding van deze controle ontvangt u onze bevindingen en aanbevelingen. Deze zijn bedoeld als constructieve input voor de directie en het Dagelijks Bestuur als onderdeel van het continue proces van het veranderen en verbeteren van de beheersing van uw organisatie. Met een hebben we aangegeven dat de opvolging van deze aanbeveling noodzakelijk is vanuit onze accountantscontrole.

Wij hebben de interimcontrole verricht in overeenstemming met het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften. Nederlands recht vereist onder andere dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten.

Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het Dagelijks Bestuur. De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude. Vanaf 2022 zal de accountant een nadere toelichting geven in de controleverklaring inzake de betrokken frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Bedankt voor uw vertrouwen

Tot slot willen wij onze dank uitspreken voor de medewerking die ons gedurende de uitvoering van onze werkzaamheden is verleend en de prettige wijze van samenwerking.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA w.g. mevr. H.G.J. de Feiter RA

laborijn
samen werkt

stolwijk kennisnetwerk

Waar bent u naar op zoek?

Inhoudsopgave

1. Kernpunten

2. Aandachtspunten
Algemeen Bestuur

3. Algemene
beheersing

4. Beheersing
processen

5. Aandachtspunten
jaarrekening

6. Ontwikkelingen
wetgeving

7. Afsluiting

Kernpunten

Onze kernpunten

Strategie en risicoanalyse

De dienstverlening van Laborijn ontwikkelt zich en is gericht op de ondersteuning bij bestaanszekerheid en ontwikkeling van inwoners. Laborijn onderzoekt mogelijkheden om in de toekomst haar dienstverlening uit te breiden. Laborijn kiest voor nieuwbouw. Er is een geactualiseerde risicoanalyse beschikbaar.

Algemene beheersing

De interne beheersing is voor een belangrijk deel op orde. Er zijn wel aandachtspunten voor verbetering.

Fraude en continuïteit in controleverklaring

Fraude en integriteit zijn actuele thema's en schendingen komen regelmatig voor in de samenleving. Het is van belang de risico's in beeld te hebben en voldoende maatregelen te nemen om fraude te voorkomen. U heeft een (fraude) risico analyse opgesteld en de benodigde maatregelen hierop getroffen.

Mandatering

Mandatering geeft duidelijkheid over verantwoordelijkheden, verantwoording en controle. Gedeeltelijk is deze op orde maar er zijn ook verbeterpunten.

Klaar voor de rechtmatigheidsverantwoording in 2023?

Uw organisatie heeft de mogelijkheden binnen bereik, maar is nog niet volledig klaar.

Samenvatting

Informatiebeveiliging

In 2022 is veel overleg geweest over een verbetering van de dienstverlening van ICT-Samen Doetinchem. Duidelijke afspraken over de verantwoordelijkheden inzake uitval, back-ups terugzetten en mogelijke hack-risico's zijn niet nog niet opgesteld. Hierdoor ontstaat een risico in de continuïteit van de werkprocessen, zoals het uitbetalen van de toekenningen, salarissen en dergelijke.

Top 2 risico's

Hieronder geven wij de top 2 risico's vanuit de jaarrekeningcontrole weer:

1. Naleving aanbestedingsrisico's

Er is verbeterde aandacht voor de naleving van de Europese aanbestedingsregels. De beheersing kan nog beter door meer preventieve controles te doen. Nu zijn de controles nog vrij laat.

2. Volledigheid facturering detacheringen

Er is aandacht geweest voor de verbetering van het facturatieproces. Er zijn nog verbeterpunten en adviezen van onze kant. We blijven dit jaar nog aanvullende werkzaamheden doen.

Aandachtspunten Algemeen Bestuur

Van het Algemeen Bestuur hebben wij 2 aandachtspunten meegekregen.

Aandachtspunten Algemeen Bestuur

Aandachtspunten en bevindingen

1. **Rechtmatigheidsverantwoording:**

Welk advies wordt gegeven over de nog te nemen stappen m.b.t. de rechtmatigheidsverantwoording van Laborijn vanaf boekjaar 2023?

En hoe zouden deze te nemen stappen helpend kunnen zijn voor de inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording bij gemeenten en verbonden partijen?

In de voorbereiding van de rechtmatigheidsverantwoording onderscheiden wij een aantal stappen waarop wij hieronder nader ingaan. De situatie hieronder beschrijft de status van Laborijn. De stappen gelden voor de inrichting van alle gemeenten en verbonden partijen.

Stap 1. Aanpassing interne regelgeving

Als gevolg van de wetswijziging dienen een aantal documenten te worden aangepast waarin wordt gerefereerd aan de inrichting van de interne en accountantscontrole. De verantwoordelijkheid voor het opstellen van een rechtmatigheidsverantwoording door het Dagelijks Bestuur en het oordeel van de accountant dat zich beperkt tot getrouwheid, inclusief het oordeel over de opgestelde rechtmatigheidsverantwoording, worden gesplitst. De aanpassing zal zich voordoen in de volgende documenten:

- De financiële verordening
- De controleverordening
- Het controleprotocol

Wij adviseren u deze aanpassingen door te voeren met ingang van 1 januari 2023. U kunt hierbij de modelverordeningen van de SDU als leidraad gebruiken zodra deze zijn gepubliceerd.

Van het Algemeen Bestuur hebben wij 2 aandachtspunten meegekregen.

Aandachtspunten Algemeen Bestuur

Aandachtspunten en bevindingen

1. **Rechtmatigheidsverantwoording:**

Welk advies wordt gegeven over de nog te nemen stappen m.b.t. de rechtmatigheidsverantwoording binnen Laborijn vanaf boekjaar 2023?

En hoe zouden deze te nemen stappen helpend kunnen zijn voor de inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording bij gemeenten en verbonden partijen?

Stap 2. Intern controle plan

Om de rechtmatigheidsverantwoording een juiste basis te geven is het raadzaam voorafgaand aan de werkzaamheden een intern controleplan op te stellen waarin onder meer aangegeven wordt:

- Het theoretisch kader van de verbijzonderde interne controle;
- Welke processen worden onderkend en de daarbij behorende risico's;
- Wie is verantwoordelijk voor welk proces;
- Wat zijn de hoofdlijnen van de interne controle per proces;
- Wie is eindverantwoordelijke voor de verbijzonderde interne controle;
- Wie voert de verbijzonderde interne controle uit, wanneer en wat is de organisatorische positie van de interne controleur;
- Wat zijn de communicatielijnen over de bevindingen;
- Hoe wordt de opvolging van de bevindingen bewaakt.

Wij adviseren u dit plan door het Dagelijks Bestuur te laten vaststellen.

Van het Algemeen Bestuur hebben wij 2 aandachtspunten meegekregen.

Aandachtspunten Algemeen Bestuur

Aandachtspunten en bevindingen

1. **Rechtmatigheidsverantwoording:**

Welk advies wordt gegeven over de nog te nemen stappen m.b.t. de rechtmatigheidsverantwoording binnen Laborijn vanaf boekjaar 2023?

En hoe zouden deze te nemen stappen helpend kunnen zijn voor de inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording bij gemeenten en verbonden partijen?

Laborijn heeft een auditplan 2022-2024 opgesteld. Dit plan is van algemene aard en bevat de hoofdlijnen van de controle. Het plan is met name gericht op procesaudits en in beperkte mate op financial audits.

Wij adviseren u de verbijzonderde interne controle zodanig in te richten dat in het eerste jaar met name getoetst wordt op de rechtmatigheidsaspecten en in de komende jaren te beoordelen of de interne controle verder uitgebreid kan worden.

Wij adviseren u het bestaande auditplan nader te concretiseren en daarin onder meer op te nemen:

- Een overzicht van alle processen met een risico analyse;
- De eigenaren van de verschillende processen (wie is verantwoordelijk voor het opvolgen van de aanbevelingen, verbeteringen);
- De eindverantwoordelijke voor de verbijzonderde interne controle;
- Een (korte) beschrijving van de controle werkzaamheden per proces;
- Een planning van de uit te voeren werkzaamheden;
- De wijze waarop de bevindingen worden opgevolgd.

Verder adviseren wij u, op basis van de landelijke richtlijnen rechtmatigheidsverantwoording, de volgende processen aan het auditplan toe te voegen:

- De interne controle op het intern inkoopbeleid;
- De interne controle op de overschrijdingen op de drempel van het schatkistbankieren en de renterisiconorm;
- De interne controle op de naleving van het beleid van Misbruik en Oneigenlijk gebruik.

Van het Algemeen Bestuur hebben wij 2 aandachtspunten meegekregen.

Aandachtspunten Algemeen Bestuur

Aandachtspunten en bevindingen

1. **Rechtmatigheidsverantwoording:**

Welk advies wordt gegeven over de nog te nemen stappen m.b.t. de rechtmatigheidsverantwoording binnen Laborijn vanaf boekjaar 2023?
En hoe zouden deze te nemen stappen helpend kunnen zijn voor de inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording bij gemeenten en verbonden partijen?

Stap 3. De uitvoering van de verbijzonderde interne controle

Wie:

In het auditplan is aangegeven dat de uitvoering van de verbijzonderde interne controle is ingericht op basis van het 'three-lines-of-defense-model'. De auditor is theoretisch gepositioneerd in de 3^e lijn. Het is van belang dat de 3^e lijn een onafhankelijke functie uitoefent (dus niet in de processen zit) en niet beïnvloed wordt door de lijn om zo alle gewenste bevindingen en adviezen te kunnen uiten.

Wij adviseren u de onafhankelijke positie van de auditor te versterken door herpositionering bij concerncontroller of de directie.

Wij adviseren u de concerncontroller geen verbijzonderde interne controles uit te laten voeren.

Hoe:

De uitvoering wordt vastgelegd in het software programma KIC en in Excel/Word.

Wij adviseren u

- *alle verbijzonderde interne controle op te nemen in KIC;*
- *de toetspunten in KIC zodanig in te richten dat deze aansluiten bij het normenkader;*
- *de automatische vulling te herzien in een noodzakelijke invulling.*

Voortgang:

De verbijzonderde interne controle op de Participatiewet, IOAW en IOAZ zijn uitgevoerd over het 1^e half jaar. Dit geldt ook voor de detacheringen.

Wij adviseren u de verbijzonderde interne controle op de Europese Aanbestedingen in het vierde kwartaal 2022 uit te voeren en eventuele standpunten over de gevolgde inkoopprocedure nader vast te leggen.

Van het Algemeen Bestuur hebben wij 2 aandachtspunten meegekregen.

Aandachtspunten Algemeen Bestuur

Aandachtspunten en bevindingen

1. **Rechtmatigheidsverantwoording:**

Welk advies wordt gegeven over de nog te nemen stappen m.b.t. de rechtmatigheidsverantwoording binnen Laborijn vanaf boekjaar 2023?

En hoe zouden deze te nemen stappen helpend kunnen zijn voor de inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording bij gemeenten en verbonden partijen?

Stap 4. **Communicatie van de bevindingen**

In september is de eerste auditrapportage in het managementteam besproken. Hierin zijn onder meer opgenomen:

- de uitkomsten van de verbijzonderde interne controle op het primaire proces en de bedrijfsvoeringsprocessen;
- de status van de uitvoering;
- de planning van de afronding.

Wij adviseren u de uitkomsten van het proces Europese aanbestedingen uit te breiden tot de totale inkopen en te onderbouwen met een zichtbaar vastgelegde interne controle. Daarnaast adviseren wij u vanaf 2023 de uitkomsten ook te bespreken met het Dagelijks Bestuur, zoals omschreven in het auditplan par. 3.9.

Van het Algemeen Bestuur hebben wij 2 aandachtspunten meegekregen.

Aandachtspunten Algemeen Bestuur

Aandachtspunten en bevindingen

2. Tijdelijke regelingen

Hoe kan Laborijn bij nieuwe tijdelijke regelingen de dienstverlening pragmatisch vormgeven waarbij de snelle en adequate dienstverlening aan inwoners centraal staat en ook wordt voldaan aan de verwachte verantwoordingsregels?

De afgelopen jaren zijn er tijdelijke regelingen vanuit het Rijk landelijk uitgerold. Voorbeelden hiervan zijn de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (2020-2022) en de energietoeslag in 2022.

Wij adviseren u een draaiboek op te stellen met daarin de procedurele maatregelen om alle aspecten van de invoering deugdelijk te kunnen doorlopen.

In een dergelijk draaiboek kan het volgende onder meer worden opgenomen:

- *Formele opdrachtformulering vanuit het Algemeen Bestuur (delegatie of mandaat);*
- *Toetsing juridische kaders opdracht;*
- *Financieel beeld opdracht (onder meer initiële kosten en uitvoeringskosten);*
- *Omschrijving van de kaders van de regeling;*
- *Omschrijving van de werkzaamheden/werkprocessen;*
- *Inrichting van de verbijzonderde interne controle;*
- *Periodieke informatie verstrekking aan het MT/Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur;*
- *De verantwoordingsinformatie aan de deelnemende gemeenten (SiSa regeling).*

Algemene beheersing

Meerdere aspecten van beheersing

Algemene beheersing

Tijdens onze interimcontrole controleren wij de interne beheersing binnen uw organisatie.

Wij geven hier ons beeld van de algemene beheersing met onder meer de planning & controlcyclus, geven de ontwikkelingen weer en rapporteren over de ontwikkelpunten.

Voor 2022 willen wij u graag mee nemen in onze beschouwingen van uw strategie in relatie tot de risico analyse.

Aanvullend op onze controle hebben we een onderzoek gedaan naar de mandatering in uw organisatie.

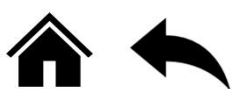
In 2021 zijn wij naderinggaan op de informatie beveiliging. In dit hoofdstuk geven wij nadere toelichting op de opvolging in 2022.

Ons beeld van de algemene beheersing

Strategie en risico analyse

Mandatering in de organisatie

Informatiebeveiliging en IT

Ons beeld van de algemene beheersing

Ons beeld van uw organisatie

De interne beheersing van uw organisatie is grotendeels op orde. We zien dat de organisatie stappen zet om zich verder te ontwikkelen. Onze adviezen van voorgaande jaren worden daarbij ook opgepakt.

Ontwikkelingen in de organisatie

• Inregeling wet inburgering

Laborijn is gemandateerd voor de uitvoering van de wet inburgering. De wederzijdse afspraken zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO). De verantwoording van deze kosten dient rechtstreeks in de jaarrekening van de gemeente Doetinchem en Aalten te worden opgenomen in SiSa (G10). Dit komt niet naar voren in de jaarrekening van Laborijn. Dit als gevolg van de mandatering.

Wij adviseren u de lasten en baten van de wet inburgering niet via de exploitatie te presenteren maar via een rekening-courant verhouding in de balans.

De aanmelding voor een brede intake en de re-integratie wordt na het signaal van het DUO door uw organisatie opgepakt. De definitieve inrichting van dit proces is nog onderhanden.

Wij adviseren u:

- *Verbijzonderde interne controle op dit proces uit te voeren;*
- *Met de gemeente Doetinchem en Aalten te overleggen over een eventuele gewaarmerkte verantwoording van deze kosten en de benodigde controle informatie hiervoor.*

Algemene beheersing

• Inregeling Oekraïnegelden

Uw organisatie keert leefgeld uit aan de Oekraïners die zich bij de gemeente gemeld hebben. De uitvoering is aan Laborijn gemandateerd. Er worden voorschotnota's verzonden aan de gemeenten Aalten en Doetinchem.

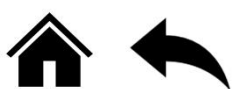
Wij adviseren u de lasten en baten van het leefgeld Oekraïners niet via de exploitatie te presenteren, maar alleen via een rekening-courant verhouding in de balans.

De verantwoording van deze lasten dient rechtstreeks in de jaarrekening van de gemeente Doetinchem en Aalten te worden opgenomen in SiSa (A16). Dit komt dus niet naar voren in de jaarrekening van Laborijn. Dit als gevolg van de mandatering.

Een eventuele wijziging in het inkomen van de Oekraïners wordt niet landelijk vanuit het inlichtingenbureau gevolgd. Er zijn voor uw organisatie beperkte mogelijkheden om de naleving van de wet hierop te controleren.

Wij adviseren u:

- *Verbijzonderde interne controle op dit proces uit te voeren;*
- *Met de gemeente Doetinchem en Aalten te overleggen over een eventuele gewaarmerkte verantwoording van deze kosten en daarbij gewenste controle informatie.*

Ons beeld van de algemene beheersing

- **Inregeling energietoeslag**

De uitvoering van de energietoeslag is gedelegeerd aan het Algemeen Bestuur door de deelnemende gemeenten als zijnde een onderdeel van de Participatiewet. De toekenning voor de inwoners in het uitkeringenbestand geschiedt ambtshalve. De inwoners van de gemeente Aalten kunnen daarnaast op individuele basis aanvragen.

De totale energietoeslag wordt in 2022 op € 1,5 miljoen ingeschat.

De verantwoording van de lasten van deze regeling zal worden meegenomen in de exploitatie van Laborijn maar hoeft niet in de SiSa-bijlage verantwoord te worden omdat deze gefinancierd wordt vanuit de Algemene uitkering.

Er heeft verbijzonderde interne controle op deze regeling plaatsgevonden. Hieruit blijken geen bijzonderheden.

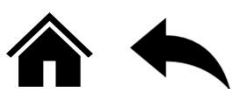
Algemene beheersing

- **Impulsregeling vanuit de Participatiewet**

Vanaf begin 2021 biedt Laborijn een impulsregeling aan voor uitkeringsklanten die parttime gaan werken. Parttime werken wordt extra beloond met een premie die 2x per jaar wordt uitgekeerd. Deze regeling is gebaseerd op de Participatiewet artikel 31 lid 2 sub j waarin deze mogelijkheid wordt geboden.

Deze regeling wordt nu in de vorm van een tijdelijke pilot uitgevoerd. Om de impulsregeling om te zetten naar een structurele verstrekking van de premie wordt nu onderzoek gedaan naar de wettelijke en fiscale mogelijkheden.

De totale omvang van de impulsregeling wordt in 2022 op € 269.000 ingeschat.

Ons beeld van de algemene beheersing

Planning & control cyclus

De planning & control cyclus vormt de basis van uw beheersorganisatie en geeft u inzicht in wat uw organisatie wil bereiken en in welke mate u dat heeft bereikt. Hierbij maakt u gebruik van diverse instrumenten. Enerzijds om de doelstellingen te bepalen en vast te leggen en anderzijds om de voortgang en realisatie te monitoren. De doelstelling is om tijdig bij te kunnen sturen, zodat de doelen behaald worden.

- **Begroting**

Het BBV stelt een aantal eisen aan de begroting. Wij hebben uw begroting 2022 aan deze regels getoetst. Wij hebben vastgesteld dat de begroting in de basis voldoet aan de voorschriften uit het BBV.

- **Tussentijdse informatievoorziening**

De tussentijdse informatievoorziening bestaat uit 3 rapportages die aan het Algemeen Bestuur worden toegezonden. In de prognose worden de aspecten die van belang zijn voor de prognose voldoende toegelicht. Er wordt gerapporteerd over de ontwikkelingen en een koppeling gelegd naar de financiën.

Uit de tussenrapportages blijkt dat Laborijn in de kern financieel en inhoudelijk op koers ligt met de uitvoering van haar begroting.

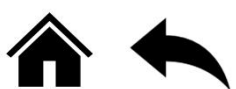
De tweede rapportage laat een verwacht nadeel voor bestemming over 2022 zien van € 1.566.000 ten opzichte van begroot € 1.381.000.

Algemene beheersing

Deze afwijking komt voornamelijk tot stand door de verwerking van incidentele lasten als gevolg van de afwikkeling rechtszaak met Oude IJsselstreek inzake de afrekening van de uittreding.

- **Jaarrekening**

Over de jaarrekening rapporteren wij in ons accountantsverslag.

Strategie en risicoanalyse

Ontwikkelingen in de samenleving

Er is onrust in de samenleving. Als gevolg van de stikstofproblematiek, asielzoekers, de energiecrisis, personeelstekorten, materiaaltekorten, de inflatie en rentestijgingen en het wantrouwen in de politiek.

Van uw organisatie wordt daarom creativiteit gevraagd. Voor een hogere productiviteit, keuzes maken in wat wel en wat niet te doen en daarmee ambities passend op deze ontwikkelingen te formuleren en bij te stellen binnen de mogelijkheden. Duidelijkheid wat kan en niet kan wordt steeds belangrijker.

Dit vraagt om vernieuwing van het beleid en een goed systeem van monitoren van de resultaten het komende jaar. Uw organisatie speelt hierop in door een strategie voor lange termijn te ontwikkelen die past binnen de missie 'mee kunnen doen op de best passende plek: iedere inwoner te helpen aan betaald werk en als dat (nog) niet lukt hem/haar te ondersteunen bij het participeren in de samenleving'. Door de afname van het aantal SW en de uittreding van Oude IJsselstreek is kostenafbouw noodzakelijk. Voor de ontwikkeling op langere termijn staat eind dit jaar een sessie tussen directie en bestuur gepland.

Ter facilitering zijn meerdere scenario's in beeld gebracht:

- Meer taken voor de deelnemende gemeenten;
- Meer gemeenten laten aansluiten bij de gemeenschappelijke regeling;
- Meer dienstverlening voor private partijen;
- Focus op de arbeidsmarktregio's.

Het scenario naar het uitvoeren van meer taken voor de deelnemende gemeenten lijkt daarbij kansrijk.

Algemene beheersing

Ontwikkelingen in de organisatie

• Inrichting organisatie

Een aanpassing van de organisatiestructuur is in gang gezet om een slagvaardige organisatie te verkrijgen. De beperkte managementlaag zal meer focus krijgen op strategie en beleid, ondersteunt door 2 adviseurs op financieel en strategisch gebied. De budgetverantwoordelijkheden zullen daarna opnieuw ingericht worden.

Om de organisatie mee te nemen in de doelstellingen zoals die vermeld zijn in de begroting zou een mooie ontwikkeling zijn deze te vertalen naar afdelingsplannen, teamdoelstellingen en persoonlijke ontwikkelingsplannen voor de medewerkers.

• Huisvesting

In 2021 is een proces doorlopen voor het onderzoeken van de huisvesting van Laborijn. Het Dagelijks Bestuur heeft besloten tot nieuwbouw in Doetinchem over te gaan. Over de definitieve locatie is nog geen besluit genomen. De intentie is om de nieuwbouw duurzaam te gaan inrichten, een nul-op-de-meter-pand.

Na deze besluitvorming zal het huidige pand mogelijk naar verwachting nog 3 jaar in gebruik zijn.

Wij adviseren u de voorziening groot onderhoud en de waardering van de materiele vaste activa te beoordelen in relatie tot de ontwikkelingen van de nieuwbouw.

Strategie en risicoanalyse

Om de energielasten in het huidige pand te beperken worden nu zoveel als mogelijk maatregelen genomen, zonder onevenredige lasten. Om de eis vanuit het Bouwbesluit om in 2023 te voldoen aan energielabel C is een uitzondering mogelijk indien sprake is van te hoge kosten. Aan deze eis kan worden voldaan als blijkt dat alle maatregelen - voorzover mogelijk - zijn getroffen.

Wij adviseren u de kosten inzichtelijk te maken indien aanpassingen naar energielabel C zouden worden aangebracht, om zodoende aan te kunnen tonen dat de kosten onredelijk hoog zijn.

Fraude en integriteit

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude ligt bij het Dagelijks Bestuur en de directie. Uw organisatie heeft daartoe een frauderisicoanalyse opgesteld.

Om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheids gelden te voorkomen zijn beheersmaatregelen nodig die functioneren. Zijn in de organisatie voldoende maatregelen getroffen om misbruik te voorkomen, dan wel op te sporen? De keuzes die uw organisatie maakt in de uitwerking van de beheersmaatregelen kan worden vastgelegd in een nota inzake het beleid op misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O-beleid).

Het is overigens niet verplicht om voor het voeren van het M&O-beleid een overkoepelende nota vast te stellen, maar wij adviseren dat wel te doen.

Algemene beheersing

Wij zijn vanaf dit controlejaar 2022 verplicht om in onze controleverklaring te rapporteren over de werkzaamheden die wij hebben verricht op het gebied van fraude. Deze verplichting is er voor wettelijke controles. Voor gemeenschappelijke regelingen is deze niet verplicht, maar zullen wij hierover wel rapporteren als het Algemeen Bestuur dat als opdrachtgever wenst.

De gebruikers van de jaarrekeningen hebben aangegeven hieraan behoefte te hebben: Belanghebbenden, bestuurders, gemeenten en burgers willen vaak weten welke werkzaamheden de accountant verricht op het gebied van fraude bij de controle van een jaarrekening. Zij hebben behoefte aan meer transparantie op deze gebieden.

De rapportering over de werkzaamheden van de accountant komt dus tot uitdrukking in de controleverklaring. De op te nemen tekst is vormvrij. De beroepsgroep voor accountants adviseert het volgende op te nemen in de controleverklaring over fraude:

- de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle van de accountant;
 - een verwijzing naar toelichtingen in de jaarrekening;
 - een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden van de accountant;
 - een indicatie van de uitkomst van die werkzaamheden van de accountant;
 - belangrijke waarnemingen van de accountant;
- of een combinatie van bovenstaande elementen.

Strategie en risicoanalyse

Continuïteit

Wij zijn vanaf dit controlejaar 2022 ook verplicht om bij alle wettelijke controles in de controleverklaring te rapporteren over de continuïteit van een organisatie. Voor gemeenschappelijke regelingen is deze niet verplicht, maar zullen wij hierover wel rapporteren als u dat wenst. Voor uw organisatie zullen wij in dit kader in de controleverklaring met name aangeven hoe aspecten van de continuïteit beoordelen, zoals:

- Het proces van risico-inschatting;
- De omvang van het beschikbare weerstandsvermogen;
- De uitkomsten van het toezicht van de Provincie.

- **Het proces van risico inschatting bij uw organisatie**

In 2020 heeft een intensief traject van risico-actualisatie plaatsgevonden. Een inventarisatie van de mogelijke risico's is met het managementteam, het Dagelijks Bestuur en input van de deelnemende gemeenten uitgevoerd. Voor de begroting 2022 is de actualisatie van de risico's beperkt tot een kritische beoordeling van de vermelde risico's. Wij kunnen geen oordeel geven over de volledigheid van de risico's maar hebben een vergelijking gemaakt met andere vergelijkbare organisaties gemaakt. De vermelde risico's komen in grote lijnen overeen. Een risico dat naar onze mening kan worden toegevoegd is het risico inzake het niet beschikbaar zijn van de ICT systemen als gevolg van een hack of virus.

Risico's als het uittreden van partners, de ontwikkeling van het macrobudget BUIG en de samenstelling van het klantenbestand worden niet meegenomen omdat in de nota Weerstandsvermogen hiervan is besloten dat dit een risico is voor de deelnemende gemeenten.

Algemene beheersing

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat een toelichting op de aanpassingen in de risico's toegelicht dient te worden in de jaarstukken (V&A 2018.4.12).

Wij adviseren u in de jaarstukken in de paragraaf weerstandsvermogen nader in te gaan op aanpassingen in de risico's ten opzichte van de begroting van het onderhavige jaar.

- **De omvang van het beschikbare weerstandsvermogen bij uw organisatie**

Uw organisatie heeft in 2019 een nota Weerstandsvermogen opgesteld waarin de uitgangspunten voor het bepalen van het benodigde en beschikbare weerstandsvermogen zijn toegelicht.

Wij adviseren u in de begroting en de jaarrekening een vergelijking tussen het benodigde en beschikbare weerstandsvermogen op te nemen om zodoende te kunnen beoordelen in hoeverre de gewenste ratio wordt bereikt.

- **Toezicht provincie bij uw organisatie**

In november 2021 heeft de Provincie de begroting 2022 beoordeeld en op basis daarvan aangegeven dat deze structureel en reëel in evenwicht is. Voor het jaar 2022 voert de provincie repressief toezicht uit.

Mandatering

Bevoegdheden binnen uw organisatie

Dagelijks worden in uw organisatie vele besluiten genomen door het Bestuur. Het behoeft geen betoog dat het ondoenlijk is om al deze besluiten door deze bestuursorganen zelf te laten nemen. Om die reden wordt veel gebruik gemaakt van de mogelijkheden om ambtenaren de besluiten namens de bevoegde bestuursorganen te laten nemen of ondertekenen (mandaat). Als de besluitvormingsbevoegdheden van gemeenten geheel worden overgedragen aan een gemeenschappelijke regeling is sprake van delegatie.

Bij onze interimcontrole hebben wij de mandaatregels, eventueel ondermandaat en een mogelijke vertaling naar een budgethoudersregeling beoordeeld. Hieruit komt het volgende naar voren.

- **Mandatering en ondermandaat**

Bij Laborijn is een mandaatregeling opgesteld voor de bevoegdheden van de voorzitter van het Algemeen Bestuur en de directeur. De mandaatregeling is vertaald naar een ondermandaat. In het ondermandaat zijn bevoegdheden vertaald naar functies in de organisatie. Het ondermandaat wordt jaarlijks geëvalueerd en indien noodzakelijk geactualiseerd.

De bevoegdheden van het ondermandaat voor het doen van inkopen en de daarbij gestelde grenzen (tot €10.000 voor de facilitair medewerker en boven €100.000 voor de directeur) zijn niet geautomatiseerd ingeregeld.

Algemene beheersing

Wij adviseren u verbijzonderde interne controle uit te voeren op de omvang van de inkopen en de autorisatie van de bestelling in relatie tot de ondermandaatregeling.

Wij adviseren u het mandaat van de toetser voor de autorisatie van de Participatiewet beschikkingen te verwijderen.

- **Vertaling naar budgethoudersregeling**

In een budgethoudersregeling worden de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van aangewezen medewerkers zoals vermeld in het ondermandaat, nader uitgewerkt. De bevoegdheid om overeenkomsten aan te gaan tot levering van goederen en/of verlening van diensten binnen hun toegewezen begrotingsposten en kredieten is hierin toegelicht.

Het ondermandaat is niet nader uitgewerkt in een budgethoudersregeling.

Wij adviseren u deze op te stellen na de aanpassing van de organisatorische inrichting.

Informatiebeveiliging en IT

- **IT-Omgeving**

Laborijn neemt IT-diensten van de gemeente Doetinchem af. Aan deze dienstverlening ligt een service-level-agreement uit 2018 ten grondslag. Deze heeft de kenmerken van een contract.

In 2021 hebben wij u geadviseerd de service level agreement met de gemeente Doetinchem te actualiseren en daarbij specifiek aandacht te schenken aan de informatieverstrekking over de geleverde diensten en tevens afspraken te maken over controle-informatie zoals bijvoorbeeld een ISAE 3402 type II verklaring.

In 2022 is er geen nieuwe SLA tot stand gekomen, maar is er wel intensief overleg gevoerd met ICT-samenwerking-Doetinchem. Laborijn is toegevoegd aan het ICT-overleg en kan desgewenst aansluiten bij het ICT-samenwerking-Doetinchem overleg van de deelnemende gemeentesecretarissen. Hierdoor heeft Laborijn ook invloed op onder andere de governance. Daarnaast sluit Laborijn bij de Informatiebeveiligingsgroep en ENSIA zelfevaluatie aan. Het inzicht in de begroting van de ICT lasten is daarmee beter geborgd.

De vernieuwing van de SLA is onderhanden.

- **IT beleid**

Het IT-beleid van een organisatie definieert regels, voorschriften en richtlijnen voor het juiste gebruik en onderhoud van technologische middelen. Dit beleid heeft vooral betrekking op de inrichting van applicaties, gegevens en ICT-infrastructuur. Laborijn maakt gebruik van het uitwijkplan/calamiteitenbeheer van de gemeente Doetinchem.

Algemene beheersing

Evenals in de managementletter van 2021 adviseren wij u een IT-beleid voor de organisatie Laborijn op te stellen.

- **Applicatiebeheer**

In 2021 hebben wij u geadviseerd een procedure op te stellen voor het uitvoeren van updates waarbij onder meer aangegeven wordt dat het vastleggen van testen van updates en de momenten van uitvoering noodzakelijk zijn. In 2022 blijkt dat de procedure aanwezig is, maar nog niet formeel is uitgewerkt en vastgesteld.

Wij adviseren u de procedure uit te werken, vast te stellen en voor alle updates te volgen.

In navolging op ons advies in de managementletter 2021 om het gebruik van de gebruikers van de verschillende applicaties te monitoren is er door de ICT-samenwerking-Doetinchem ingezet op een SIEM/SOC oplossing. Echter is dit nog niet geïmplementeerd.

- **Gebruikersbeheer**

In 2021 hebben wij u geadviseerd de rechten en rollen voor gebruikers te baseren op role based-inrichting en periodiek de rechten en rollen op basis van een autorisatiematrix, te toetsen. Uw organisatie heeft hieraan in 2022 opvolging gegeven door een autorisatiematrix te maken. Deze is nog onderhanden.

Beheersing processen

Inzicht in de ontwikkeling van de aanbevelingen

In de komende pagina's nemen wij u mee in de bevindingen in de processen, de risico's en de aanbevelingen. De risico's met grootste impact worden als eerste getoond.

In onze vorige rapportages hebben wij diverse aanbevelingen gedaan om de risico's beter te beheersen. Bij onze controle hebben wij de opvolging van de aanbevelingen vastgesteld. In komende pagina's geven wij per bevinding de voortgang van deze aanbevelingen weer. Het jaartal van ontstaan is per bevinding opgenomen.

De kleuren geven de status van de opvolging weer:

Legenda	
	De organisatie heeft het advies opgevolgd en afgerond.
	De organisatie volgt het advies op. Het is onderhanden.
	Er is nog geen actie ondernomen.
	Het betreft een nieuwe aanbeveling.
	De organisatie gaat het advies niet opvolgen.

Aanbevelingen

Voor de risico's waar directe gevolgen zijn voor de jaarrekening wordt dit separaat vermeld en aangeduid met dit teken:

1. Naleving Europese aanbestedingsregels

Bevinding 2021

Het inkoopproces is belegd bij de budgethouder. Door het ontbreken van een signaleringsmiddel wordt het risico gelopen dat een inkoop niet volgens de juiste spelregels wordt gedaan, met name bij grote inkopen die boven de Europese aanbestedingsgrens komen.

• Risico

Door het ontbreken van een signaleringsmiddel wordt het risico gelopen dat een aanbesteding niet of niet tijdig volgens de juiste spelregels wordt gedaan. Het niet voldoen aan Europese aanbestedingsregels is een onrechtmatigheid. De impact van het risico is hoog omdat er sprake is van een grote omvang van de inkopen indien de fout zich voordoet.

• Follow-up

In afgelopen jaren zijn diverse aanscherpingen in de organisatie aangebracht om een onjuiste inkoopprocedure te voorkomen:

- Het voorschrift om inkopen groter dan € 100.000 door de directeur te laten autoriseren wordt technisch niet procedureel afgedwongen, maar is wel in de werkwijze ingebed.
- Er is een aanbestedingskalender opgesteld. Deze kan nog verder worden uitgebreid met de investeringskalender.
- Er is een contractenregister aanwezig. Uw organisatie maakt een bewuste keuze om de inhuurcontracten hier niet in op te nemen.

Top-2 risico

- De planning is om tussentijds een spendanalyse uit te voeren om zo te bewaken dat er geen onrechtmatige inkopen ontstaan. Dit is in 2022 nog niet uitgevoerd. De inkopers beoordelen periodiek een deel van de bestedingen.
- In 2022 is een intern inkoopbeleid opgesteld waarin de grenzen van de gids proportionaliteit verder uitgewerkt zijn.

• Gevolgen jaarrekeningcontrole

Wij hebben bij de interimcontrole nog geen eerste beoordeling op de spendanalyse uit kunnen voeren. Hiervoor hebben wij nadere afspraken gemaakt om dit alsnog samen te kunnen beoordelen.

De naleving van de aanbestedingsregels wordt in de verbijzonderde interne controle aanvullend achteraf vastgesteld. Wij zullen deze aanvullende controle beoordelen.

2. Volledigheid opbrengst WSW

Bevinding 2021

De contracten van intern werk en detachering zijn verouderd en worden niet geactualiseerd met jaarlijkse indexatie. Het gevolg is dat de prijzen op de verkoopfacturen niet overeen komen met de prijzen in de contracten.

De offertes en indexatiebrieven voor het intern werk zijn niet centraal geregistreerd.

Uw organisatie verricht via intern werk activiteiten voor andere bedrijven. In het proces zijn onvoldoende waarborgen aangebracht om te kunnen garanderen dat alle producten weer naar de andere bedrijven teruggaan.

Binnen het proces opbrengst detachering wordt veel op Excel-documenten gesteund. De uren, tarieven en facturatie wordt per detachering vastgelegd in Excel-bestanden.

Fijnder begeleidt een aantal werknemers die in loondienst zijn bij Laborijn. Fijnder factureert aan de inlener. Laborijn beschikt niet over de onderliggende overeenkomst.

- **Risico**

Door bovenvermelde bevindingen is de volledigheid van de opbrengst WSW niet gewaarborgd.

Top-2 risico

- **Follow-up**

In het afgelopen jaar zijn diverse aanscherpingen in de organisatie aangebracht om de volledigheid van de opbrengst WSW te waarborgen:

- De processen zijn beschreven en geprofessionaliseerd.
- Middels een workflow wordt geborgd dat tijdig een nieuwe verlenging van de detacheringsovereenkomsten wordt afgewikkeld. De jaarlijkse indexatie wordt in november/december per brief bevestigd aan de inleners.
- De jaarlijkse indexatiebrieven worden centraal geregistreerd in teams. De centrale registratie van de offertes is nog onderhanden.
- Het merendeel van de contracten van inleners via Fijnder is omgezet naar contracten met Laborijn.

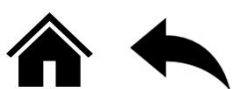
- **Aanbevelingen**

Wij adviseren u de volgende maatregelen te treffen:

- Een voorraadtelling bij ontvangst en afgifte te implementeren;
- Het proces van registratie en facturatie om te zetten in een software applicatie inclusief de noodzakelijke totaalcontroles.

- **Gevolgen jaarrekeningcontrole** ⚠

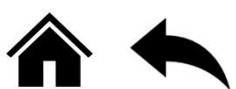
Wij zullen bij de jaarrekeningcontrole nadere detailcontroles uitvoeren op de juistheid van de gefactureerde prijzen en de eventuele effecten van de uitkomsten weergeven in ons accountantsverslag.

Overige risico's en aanbevelingen

Aanbevelingen

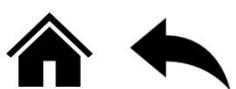
Proces	Bevinding en risico	Aanbeveling	Follow up 2022
Inkopen Prestatie onderbouwingen (ML 2019)	<p>Facturen worden vanaf 2021 door minimaal twee personen geautoriseerd. De inkoper controleert de prijs, de aantallen, kwaliteit en of er daadwerkelijk geleverd is. De budgethouder autoriseert voor de belasting van het budget.</p> <p>Hierdoor resteert het risico dat getekend is voor de geleverde prestatie, maar dat dit niet kan worden aangetoond.</p>	<p><i>Wij <u>adviseren</u> u de onderbouwingen voor de geleverde prestaties per kwartaal te controleren middels een steekproef.</i></p>	<p>Onderhanden</p> <p>De steekproef over het 1^e half jaar 2022 is onderbouwd met aantoonbare levering van de prestaties.</p>
Inkopen Autorisatie inkopen (ML 2020)	<p>Het voorschrift om inkopen groter dan €100.000 door de directeur te laten autoriseren wordt niet altijd gehandhaafd.</p>	<p><i>Wij <u>adviseren</u> u bij inkopen groter dan €100.000 geautomatiseerd in te regelen dat deze voor autorisatie langs de directeur komen en zodoende een extra check uit te kunnen voeren op de juistheid van de gevolgde inkoopprocedure.</i></p>	<p>Onderhanden</p> <p>Systeemtechnisch is het niet mogelijk om dit in te regelen. De werkwijze is wel om de betreffende contracten door directeur te laten tekenen. Er is nog niet in beeld of dit ook geldt voor inkoop van re-integratiediensten en inhuur personeel. Onderdeel maken van interne controle op het inkoopbeleid.</p>

Overige risico's en aanbevelingen

Aanbevelingen

Proces	Bevinding en risico	Aanbeveling	Follow up 2022
Inkopen Verplichtingen (ML 2019)	Diverse bestellingen worden via mail, telefonisch en mondeling geplaatst. Er is geen centrale registratie van alle verplichtingen. Dit kan een risico veroorzaken dat de verplichtingen per jaareinde niet volledig in beeld zijn. Daarnaast ontstaat het risico dat budgethouders de uitputting van hun budget niet in beeld hebben.	<i>Wij <u>adviseren</u> u een verplichtingenadministratie of bestelportaal in te richten. Bij een bestelportaal kan een preferente leverancier worden aangegeven, kan efficiency worden bereikt in de afwikkeling van de facturen en kan aan de voorkant de juiste inkoopprocedure worden ingezet.</i>	Onderhanden Bestelportal (de applicatie facilitator) is in gebruik en de bestelmodule wordt voor bestellingen ingericht. Verplichtingenmodule is niet in gebruik, maar wel onderdeel van een project om het gebruik van K2F te optimaliseren. Daaronder valt ook de keuze of een verplichtingenmodule meerwaarde heeft voor Laborijn.
Crediteuren Stamgegevens (ML 2021)	Er zijn 3 personen geautoriseerd tot het muteren van de crediteurenstamgegevens, waaronder de interne auditor. Hierdoor ontstaat het risico dat de onafhankelijkheid van deze functie niet is gewaarborgd.	<i>Wij <u>adviseren</u> u de bevoegdheid tot het wijzigen van de crediteurenstamgegevens op te heffen voor de functie van interne auditor.</i>	Gereed Rechten van interne auditor zijn aangepast naar raadplegen
Mutaties bankrekening nummers in Suite (ML 2022)	De wijziging van IBAN-nummers in GWS Suite wordt niet door een 2e persoon getoetst. Hierdoor ontstaat het risico dat er onterecht middelen de organisatie uitvloeien.	<i>Wij <u>adviseren</u> u de software van Suite bij de mutaties van bankrekeningnummers zodanig in te richten dat altijd 2 personen moeten autoriseren bij een mutatie.</i>	Nieuwe bevinding

Overige risico's en aanbevelingen

Aanbevelingen

Proces	Bevinding en risico	Aanbeveling	Follow up 2022
Participatiewet Dossiers cliënten (ML 2019)	<p>Uit onze controlewerkzaamheden zijn enkele onvolkomenheden voor wat betreft het nakomen van termijnen en formaliteiten naar voren gekomen. Uit de beantwoording van onze vragen is gebleken dat deze meestal intern ook zijn gesignaleerd en worden opgepakt. De tekortkomingen zijn zowel kwalitatief als kwantitatief beperkt.</p> <p>Het betreft:</p> <ul style="list-style-type: none">- Arbeidsinschakeling / ontheffing niet verlengd- Beschikking is niet tijdig afgegeven- De aanvraag ontbreekt in het dossier (oudere dossiers)	<p><i>Wij <u>adviseren</u> u de dossiers van de cliënten volledig te digitaliseren en daarbij een toets uit te voeren op de volledigheid van de voorhanden zijnde informatie.</i></p>	<p>Onderhanden</p> <p>De digitalisering van de dossiers wordt opgenomen in een DMS. Hierbij worden de gegevens van de cliënten op een archiefwaardige manier vastgelegd. Het project is inmiddels opgestart. De verwachting is dat er dit jaar een keuze wordt gemaakt voor een systeem en dat de implementatie en vulling uitgevoerd wordt in de loop van 2023 en 2024.</p>
Participatiewet Ondertekening Beschikking (ML 2021)	<p>Beschikkingen worden ondertekend door kwaliteitsmedewerkers die hier op basis van hun functie niet voor zijn geautoriseerd in het ondermandaat. Hierdoor ontstaat het risico dat beschikkingen onterecht worden ondertekend.</p> <p>Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat mogelijk ten tijde van de ondertekening de kwaliteitsmedewerkers hier nog toe bevoegd waren.</p>	<p><i>Wij <u>adviseren</u> u interne controle uit te voeren op de ondertekening van de beschikkingen vanaf 1 januari 2021 op basis van het ondermandaat.</i></p>	<p>Gereed</p> <p>Toetspunt is voor Pw Dossiers opgenomen in KIC</p>

Overige risico's en aanbevelingen

Aanbevelingen

Proces	Bevinding en risico	Aanbeveling	Follow up 2022
Loonkosten subsidie (ML 2021)	<p>Bij onze controle hebben wij geconstateerd dat de loonkostensubsidie niet op de juiste wijze en juiste gronden is vastgesteld. Hierdoor ontstaat het risico op een onjuiste verstrekking van loonkostensubsidie.</p> <p>De loonkostensubsidie is onderdeel van de verbijzonderde interne controle.</p>	<p><i>Wij <u>adviseren</u> u de interne controle uit te breiden op de juiste berekening van de loonkostensubsidie.</i></p>	<p>Onderhanden</p> <p>Bij de controle in 4e kwartaal 2022 onderdeel maken van de toetspunten in KiC.</p>
SW Bronckhorst (ML 2022)	<p>Een aantal SW-medewerkers van de gemeente Bronckhorst staan op de loonlijst bij Laborijn op basis van een aanwijsbesluit. Een aanwijsbesluit is echter alleen toegestaan aan een privaatrechtelijke onderneming.</p> <p>De gemeente Bronckhorst is daarnaast geen lid van de gemeenschappelijke regeling.</p> <p>De arbeidscontracten met Laborijn hebben daarmee niet de juiste juridische grondslag.</p>	<p><i>Het aanwijsbesluit van de gemeente Bronckhorst loopt af per 1 januari 2023. Vanaf 2023 <u>adviseren</u> wij u dan ook om het aanwijsbesluit om te zetten naar een dienstverleningsovereenkomst voor de salarisadministratie en begeleiding.</i></p>	<p>Nieuwe bevinding</p>
IV3 (ML 2021)	<p>De financiële administratie is zodanig ingericht dat de informatie voor derden die aan het CBS moet worden opgeleverd herleid kan worden. Wij hebben vastgesteld dat de ingezonden IV3-matrix over 2021 niet aansluit met de jaarrekening van 2021. Hierdoor wordt onjuiste informatie verstrekt aan het CBS.</p>	<p><i>Wij <u>adviseren</u> u bij de jaarrekening 2022 expliciet de aansluiting tussen de cijfers in IV3 en de jaarrekening te maken.</i></p>	<p>Onderhanden</p> <p>Voor 2022 wordt dit anders ingericht</p>

Aandachtspunten jaarrekening

Aandachtspunten opstellen jaarrekening

Vooruitblik naar de jaarrekening

Op basis van de beoordeling van de interne processen en controles vragen we aandacht voor de volgende punten bij de voorbereiding van de jaarrekeningcontrole.

SKN aanleverportaal

De op te leveren documenten voor de jaarrekeningcontrole vragen wij op via het SKN-aanleverportaal. Begin januari 2023 krijgt u hiervoor toegang.

Afronding verbijzonderde interne controle !

Wij vragen uw aandacht voor het tijdig afronden van de verbijzonderde interne controle over 2022.

Wij adviseren u de uitvoering van de verbijzonderde interne controle van alle geselecteerde processen af te ronden.

Voor zover mogelijk adviseren wij u voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole de rapportages inzake de uitkomsten van de verbijzonderde interne controle af te stemmen met de controller/het managementteam.

Voorziening verlofsparen !

De CAO SGO biedt per 1 januari 2022 de mogelijkheid tot verlofsparen. Omdat er bij verlofsparen sprake is van een arbeidskosten gerelateerde verplichting die niet

Jaarrekening

voorspelbare is, dient hier een voorziening voor gevormd te worden.

Wij adviseren u een verlofregistratie te onderhouden voor alle ambtenaren.

Wij adviseren u tijdig de voorziening te berekenen op basis van het uurloon inclusief werkgeverlasten en de gespaarde uren.

Normenkader 2022 !

Het normenkader voor een rechtmatigheidsverantwoording betreft de inventarisatie van de relevante regelgeving, waaronder die van de betreffende gemeenschappelijke regelingen zoals verordeningen. De inventarisatie beperkt zich tot regelgeving die relevant is voor financiële beheershandelingen. Het normenkader moet actueel worden gehouden en wordt aangepast op basis van nieuwe wet- en regelgeving.

Wij adviseren u in de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening het normenkader toe te lichten, onder meer de datum waarop het Algemeen Bestuur dit heeft vastgesteld.

Aandachtspunten opstellen jaarrekening

Jaarrekening

Paragraaf bedrijfsvoering

De voorschriften in het Besluit Begroting en Verantwoording inzake de paragraaf bedrijfsvoering zijn ruim omschreven door ‘de stand van zaken in de bedrijfsvoering’. Zoals hiervoor aangegeven schrijft de kadernota rechtmatigheid 2022 voor om in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting op te nemen over niet-financiële onrechtmatigheden als gevolg van een overschrijding van het schatkistbankieren.

Daarnaast adviseren wij u de verplichte verantwoording over het gevoerde integriteitsbeleid (ambtenarenwet art 4 lid 4) toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering.

Wet Open Overheid

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet Open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

Wij adviseren u hierover te rapporteren in de paragraaf bedrijfsvoering.

Planning

De afronding van de detailcontroles Participatiewet is gepland in week 4.
De controle van de WIW is gepland in week 5
De jaarrekeningcontrole is gepland in week 8.

Single Information Single Audit (SiSa)

Ook in 2022 is een stijging van het aantal SiSa-regelingen te zien.

Wij adviseren u tijdig de te verantwoorden regelingen en de daarbij behorende indicatoren te beoordelen.

Zoals hiervoor opgemerkt adviseren wij u in overleg te treden met de gemeente Aalten en de gemeente Doetinchem inzake door hen gewenste informatie met betrekking tot de Wet Inburgering.

Ontwikkelingen in de wetgeving

Wijzigingen wet- en regelgeving

Uw organisatie heeft continu te maken met veranderende wet- en regelgeving. De komende periode zijn er veel wijzigingen die een groot effect hebben op uw organisatie. Wij brengen de volgende wijzigingen specifiek onder uw aandacht:

Aanpassing Wet gemeenschappelijke regeling

De gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen is per 1 juli 2022 in werking getreden. Doel van de wijziging is de democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen te versterken, onder meer door het vergroten van de controlerende en kaderstellende rol van het Algemeen Bestuur.

De wijzigingen zijn in 3 categorieën onder te verdelen:

- Versterken positie raden bij besluitvorming (verruiming zienswijzen, introductie gemeenschappelijke adviescommissie, verplichte afspraken over participatie, actieve informatieplicht).
- Aanvullende controlemiddelen voor raden (introductie gemeenschappelijk onderzoeksrecht, verduidelijking bevoegdheid lokale rekenkamers richting bestuur gemeenschappelijke regeling)
- Verbeteren positie van raden m.b.t. het functioneren van de regeling (verplichte afspraken over evaluatie, aanscherping afspraken uittreding, betere aansluiting begrotingscyclus gemeenschappelijke regeling op gemeentelijke cyclus)

Ontwikkelingen

Het deel van de wet dat rechten geeft aan volksvertegenwoordigers gaat direct per 1 juli 2022 in. Voor het andere deel (verplichtingen om bestaande gemeenschappelijke regelingen aan te passen, om zo scherpere afspraken te maken over bovenstaande punten) geeft de wet een implementatieperiode van twee jaar.

U heeft de bestaande regeling beoordeeld. Over de uitkomsten is afstemming geweest met de deelnemende gemeenten. De besluitvorming over de herziening zal plaats vinden in november 2022.

Bouwbesluit kantoorpanden

In 2023 verbreedt de overheid de energiebesparingsplicht. Kantoorpanden van minimaal 100 m² moeten vanaf 2023 verplicht energielabel C hebben. Het niet voldoen aan deze eis kan leiden tot een boete. Het gevolg is dat het pand niet meer als kantoor gebruikt mag worden.

Wij adviseren u een inventarisatie te verrichten op alle panden in eigendom van uw organisatie, het gebruik en het energielabel.

Afsluiting

Wij hebben de concept managementletter besproken

Afstemming

Deze managementletter is tot stand gekomen in overleg met en na afstemming met de betrokken ambtenaren en de directie. Deze brief is besproken met de auditcommissie en wordt ter kennisgeving verzonden aan het Dagelijks en Algemeen Bestuur.

Afsluiting

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA w.g. mevr. H.G.J. de Feiter RA

Afsluiting

Als kennisorganisatie levert SKN toegevoegde waarde die bijdraagt aan het duurzame succes van klanten en medewerkers

Toegevoegde waarde die bijdraagt aan uw duurzame succes

Samenwerkende specialisten

Binnen Stolwijk Kennisnetwerk bundelen wij een aantal kennisgebieden op financieel, bedrijfskundig, economisch en personeelsniveau. Vanuit deze verschillende disciplines hebben wij een 360 graden overzicht, zodat wij u beter en vollediger kunnen adviseren. Deze aanpak, waarbij specialisten en generalisten nauw samenwerken, leidt ertoe dat wij een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het duurzame succes van uw organisatie. Hoe wij dat doen? Dat leest u in het transparantieverslag op onze website.

Uw succes > www.stolwijkkennisnetwerk.nl

Auditcommissie Laborijn

Datum: 9 november 2022

Aanwezig: Joop Wikkerink, Jeanette Derksen, Jeroen Spruit, Erik Jochems
Bij punt 2 zijn Reinier Gosselink en Hester de Feiter van StolwijkKelderman
Accountants aanwezig

Afwezig: --

Verslag: Ellen van Aken

1. Opening en vaststellen agenda

De heer Wikkerink opent de vergadering en heet iedereen welkom. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Management letter en reactie directie

Mevrouw De Feiter licht de management letter toe. Niet alle aandachtspunten zijn relevant voor de controleverklaring, daarom zijn de voor deze verklaring relevante zaken voorzien van een uitroepteken. Dat neemt niet weg dat het voor de organisatie goed is om ook de andere aanbevelingen te bekijken. De accountants geven aan dat ze goed en graag samenwerken met Laborijn en dat Laborijn hun adviezen ter harte neemt.

De stapsgewijze afbouw van de huidige SW vormt aanleiding voor Laborijn om de strategische visie te herijken. De uittrekking van Oude IJsselstreek heeft dit versneld. In het op te stellen visiedocument worden verschillende scenario's uitgewerkt. Mevrouw De Feiter geeft aan dat het goed is dat Laborijn werkt vanuit een strategische visie. Vanaf 2022 zijn accountants bij gemeenten verplicht om in de controleverklaring te rapporteren over fraude en continuïteit en wat men er aan heeft gedaan. Dat is in gemeenschappelijke regelingen niet verplicht maar StolwijkKelderman stelt voor dat wel te doen. Er zijn hiertegen geen bezwaren bij de commissieleden.

De informatiebeveiliging blijft een speciaal aandachtspunt. Dit is in het afgelopen jaar goed opgepakt maar dit heeft nog niet geleid tot een nieuwe dienstverleningsovereenkomst maar wel tot verbeteringen in het proces.

Er zijn twee voornaamste risico's geconstateerd. Ten eerste is het punt van de Europese aanbestedingen een risico, dat geldt voor alle overheidsorganisaties. De heer Wikkerink vraagt naar de mate van risico. De heer Jochems geeft aan dat Laborijn mede op aanraden van accountants zeer alert is op het volgen van een goed aanbestedingsproces. Men heeft er intern echt meer aandacht voor. Voor bijzondere zaken qua (aan)bestedingen wordt een position paper geschreven, zodat duidelijk wordt wat de afwegingen zijn om besluiten bij eventuele afwijkingen desondanks als rechtmatig te beoordelen. De accountant beoordeelt deze papers op motivatie en er wordt gekeken of er een goede wettelijke grondslag is.

Op de vraag van de heer Wikkerink om hoeveel jaarlijkse Europese aanbestedingen het gaat geeft de heer Jochems aan dat dit gaat om 15 tot 20 Europese aanbestedingen per jaar (soms via Cedris), los van het meervoudig onderhands aanbesteden. Ook wordt veel via raamovereenkomsten ingekocht. Laborijn heeft recentelijk een nieuw inkoopbeleid vastgesteld. In het kader van de aanbestedingsverantwoording moet ook gekeken worden naar de zaken die onder de Europese aanbestedingsgrens vallen. Dit wordt niet in het normenkader opgenomen maar in de paragraaf bedrijfsvoering, één en ander wordt wel gecontroleerd.

Het tweede risico is gelegen in de volledigheid van de facturering van de detacheringen. Dit is een punt van vorig jaar en dit jaar is het proces heel erg verbeterd. Ons systeem is redelijk handmatig en er zijn dus weinig systeemtechnische controles mogelijk.

De accountants hebben vanuit het AB twee aandachtspunten ontvangen.

Ten eerste is advies gevraagd over de nog te nemen stappen met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording van Laborijn vanaf boekjaar 2023. Een subvraag hierbij was hoe deze stappen helpend kunnen zijn voor de inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording bij gemeenten en verbonden partijen? Als gevolg van de wetwijziging dient een aantal documenten te worden aangepast waarin wordt gerefereerd aan de inrichting van de interne en accountantscontrole. De verantwoordelijkheid voor het opstellen van een rechtmatigheidsverantwoording door het Dagelijks Bestuur en het oordeel van de accountant dat zich beperkt tot getrouwheid, inclusief het oordeel over de opgestelde rechtmatigheidsverantwoording, worden gesplitst. De aanpassing zal zich voordoen in de financiële verordening, de controleverordening en het controleprotocol. De accountant adviseert deze aanpassingen door te voeren met ingang van 1 januari 2023. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de door de SDU opgestelde modelverordeningen. De heer Jochems checkt of Laborijn beschikt over een inlogcode. De tweede stap is het opstellen van een intern controleplan. De accountant heeft een aantal aanbevelingen gedaan, men adviseert Laborijn om zich met name te richten op rechtmatigheidsaudits en nog niet meteen op procesaudits. Ze wijzen tevens op het belang van de positionering van de interne auditor, deze dient bij voorkeur niet te worden geplaatst in de lijn.

De tweede vraag betreft hoe we omgaan met tijdelijke regelingen. Hoe kan Laborijn bij nieuwe tijdelijke regelingen de dienstverlening pragmatisch vormgeven waarbij de snelle en adequate dienstverlening aan inwoners centraal staat en ook wordt voldaan aan de verwachte verantwoordingsregels? De accountant adviseert het inrichten van een draaiboek. Van belang is de manier van opdrachtverlening, er is een verschil tussen mandaat en delegatie. Bij mandaat tekent de gemeente/college en één en ander blijft in de boeken bij de gemeenten. In geval van delegatie tekent de directie van Laborijn. De heer Wikkerink merkt op dat het inzake tijdelijke regelingen op voorhand vaak niet helemaal duidelijk is wat men moet verantwoorden aan het Rijk. Dat wordt beaamd door de accountants. Ook de heer Spruit is het hiermee eens maar is in ieder geval content dat we nu gebruik kunnen maken van een draaiboek, dat dit een solide kader en basis geeft. Dat zal ook helpend zijn in de verantwoording richting het Rijk.

Op vraag van mevrouw De Feiter naar vragen en/of opmerkingen vanuit de auditcommissie vraagt de heer Wikkerink of de regeling inzake de energietoeslag goed loopt en daarnaast waarom de Impulsregeling Parttime werk apart verantwoord moet worden. De heer Jochems geeft inzake deze laatste vraag aan dat de reden is omdat het een tijdelijke regeling is waarover men met de Belastingdienst in overleg is. Indien deze regeling structureel wordt, wordt hierover niet meer separaat gerapporteerd. De regeling inzake de energietoeslag loopt goed.

Mevrouw De Feiter wijst nog een aantal andere zaken, onder andere de huisvesting en in dat kader de in het Bouwbesluit opgenomen uitzonderingsgronden voor het voldoen aan energielabel C. Laborijn voldoet aan twee van de drie criteria.

De heer Wikkerink dankt de accountants voor hun toelichting. Mevrouw De Feiter wil graag na vaststelling in het DB de reactie van de directie op de management letter ontvangen. Afgesproken wordt dat de accountants niet aanwezig zijn bij de vergadering van het

Dagelijks Bestuur op 2 december waarin de management letter is geagendeerd. Bespreking kan aan de hand van het verslag van deze commissievergadering.

Uit de bespreking van de reactie van de directie op de management letter blijkt dat men geen bijzonderheden ziet, alle aanbevelingen van de accountants en de reactie zijn begrijpelijk. Deze reactie wordt voorgelegd aan het DB.

3. Toelichting positionering rol interne auditor

Eén van de aandachtspunten van de accountant is dat door een andere positionering van de interne auditor diens onafhankelijkheid nog geoptimaliseerd kan worden. In dit kader agendeert de directie in het DB van 2 december een notitie met drie scenario's waarbij het advies zal zijn om de auditor voor 1 januari a.s. onder de directie of onder een andere staffunctionaris (in casu de controller) te positioneren. De leden van de auditcommissie zijn het eens met deze lijn.

4. Mededelingen en rondvraag

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.

5. Sluiting

De heer Wikkerink dankt iedereen en sluit de vergadering.

Reactie Managementletter 2022

Aan: Auditcommissie
Van: Directie
Betreft: Reactie op aanbevelingen accountant uit managementletter 2022
Datum: 3 november 2022

Reactie op de managementletter 2022

In oktober is door de accountant de interimcontrole uitgevoerd. In de managementletter heeft de accountant verslag uitgebracht van de werkzaamheden en daarbij ook aanbevelingen gedaan. Ook gaat de accountant in op de twee aandachtspunten die het Algemeen Bestuur heeft meegegeven: Welke stappen zijn bij Laborijn nog nodig voor de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording, en hoe kan Laborijn nieuwe tijdelijke regelingen pragmatisch uitvoeren om zowel te voldoen aan snelle en adequate dienstverlening als aan de verwachte verantwoordingsregels?

Wij herkennen ons in het beeld dat de accountant schetst van onze organisatie. De accountant heeft een aantal concrete aanbevelingen gedaan. In deze memo geven we vanuit de directie onze reactie. Ook hebben wij de samenwerking met de accountant tijdens de interimcontrole als zeer prettig ervaren.

Korte inhoudelijke reactie op aanbevelingen

In de managementletter staan enkele aanbevelingen om onze controle en processen verder te verbeteren. Hieronder willen we in het kort aangeven op welke wijze we opvolging willen geven aan deze aanbevelingen.

Nr	Blz ML 2022	Aanbeveling	Reactie	Planning	Actie voor
1	7	Aanpassen financiële verordening, controleverordening en controleprotocol	Volgen we op	1 ^e kwartaal 2023	Erik Jochems
1	8-9	Auditplan 2023 aanscherpen met genoemde aandachtspunten en door DB laten vaststellen	Volgen we op	Begin 2023	Erik Jochems ism Henk-Jan Wossink
2	10	Onafhankelijke positie van auditor te versterken door herpositionering bij concerncontroller of directie	Volgen we op	Per 2023	Jeroen Spruit
4	10	Concerncontroller geen verbijzonderde interne controles laten uitvoeren	In het reguliere controleproces heeft de concerncontroller geen formele rol. In bijzondere gevallen kan de concerncontroller bijspringen.	Vanaf 2023	Erik Jochems

3	11	Uitbreiden interne controle op proces Europese Aanbestedingen	Volgen we op	Per 2023	Henk-Jan Wossink
3	11	Bespreken uitkomsten interne controle met DB	Volgen we op	Per 2023	Jeroen Spruit en Erik Jochems
4	12	Stel een draaiboek op om bij toekomstige tijdelijke regelingen dienstverlening pragmatisch vorm te kunnen geven	Volgen we op	Begin 2023	Jeroen Spruit
5	15	Wegens mandatering Wet Inburgering het advies om baten en lasten niet via de exploitatie te laten lopen	Volgen we op	1 ^e kwartaal 2023	Agnes Tiemissen
6	15	Interne controle op Wet Inburgering uitvoeren	Volgen we op	4 ^e kwartaal 2022	Henk-Jan Wossink
7	15	Met gemeenten Aalten en Doetinchem overleggen over gewaarmerkte verantwoording van Wet Inburgering	Volgen we op	4 ^e kwartaal 2022	Erik Jochems
8	15	Wegens mandatering Leefgeld Oekraïne baten en lasten niet via de exploitatie te laten lopen	Volgen we op	1 ^e kwartaal 2023	Agnes Tiemissen
9	15	Verbijzonderde interne controle op proces Leefgeld Oekraïne uitvoeren	Volgen we op	4 ^e kwartaal 2022	Henk-Jan Wossink
10	15	Met gemeenten Aalten en Doetinchem overleggen over gewaarmerkte verantwoording van Leefgeld Oekraïne	Volgen we op	4 ^e kwartaal 2022	Erik Jochems
12	18	Voorziening groot onderhoud en waardering materiële vaste activa beoordelen in relatie tot de ontwikkelingen van de nieuwbouw	Volgen we op bij opstelproces jaarstukken	1 ^e kwartaal 2023	Erik Jochems
13	19	Kosten energiemaatregelen huisvesting inzichtelijk maken om aan te tonen dat deze onredelijk hoog zijn, conform eisen Bouwbesluit.	We onderzoeken dit in samenspraak met onze huisadvocaat	4 ^e kwartaal 2022	Erik Jochems
14	19	Opstellen van een overkoepelend M&O beleid	Volgen we op	4 ^e kwartaal 2022	Henk-Jan Wossink
15	20	In de jaarstukken in de paragraaf weerstandsvermogen ingaan op aanpassingen in risico's t.o.v. begroting onderhavige jaar	Volgen we op	1 ^e kwartaal 2023	Erik Jochems

16	20	In begroting en jaarrekening vergelijking tussen benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen opnemen	Volgen we op	2e kwartaal 2023	Erik Jochems
17	21	Verbijzonderde interne controle op inkoop uitbreiden met toetsing aan mandaatregeling	Volgen we op	4 ^e kwartaal 2022	Henk-Jan Wossink
18	21	Mandaat van toetsers voor de autorisatie van beschikkingen verwijderen	Dit willen we nader onderzoeken na de organisatiewijziging per 1-1-2023	2023	Erik Jochems / Jeroen Spruit
19	21	Het opstellen van een budgethoudersregeling nadat de organisatorische inrichting is aangepast	Volgen we op	2023	Erik Jochems
20	22	Opstellen van IT beleid voor Laborijn	Volgen we op	2023	Gerrit Tichelaar
21	22	Procedure voor uitvoeren van ICT updates verder uitwerken en voor alle updates te volgen	Procedure wordt verder uitgewerkt en geïmplementeerd	2023	David van den Bosch
22	26	Voor proces intern werk een voorraad telling bij ontvangst en afgifte implementeren	Nader onderzoeken door nieuwe teamleider WLC	2023	Teamleider WLC
22	26	Voor proces intern werk de registratie en facturatie omzetten in een software applicatie inclusief noodzakelijke totaalcontroles.	Onderzoeken door nieuwe teamleider WLC	2023	Teamleider WLC
23	28	Proces wijzigingen IBAN in uitkeringsadministratie aanvullen met 4-ogen principe	Indien technisch mogelijk volgen we dit op. Anders wordt een alternatief uitgewerkt.	Begin 2023	Liselotte Ansems
24	30	Aanwijsbesluit gemeente Bronckhorst per 1-1-2023 omzetten naar DVO voor salarisadministratie en begeleiding	Contact met Bronckhorst loopt. Niet zeker of dit voor 1 januari 2023 wordt geformaliseerd.	1 ^e kwartaal 2023	Jeroen Spruit

<i>Actie voor</i>	<i>Functie</i>
Jeroen Spruit	Algemeen directeur
Liselotte Ansems	Adjunct directeur
David van den Bosch	Applicatiebeheerder
Gerrit Tichelaar	Adviseur informatisering
Henk Jan Wossink	Auditor
Agnes Tiemissen	Financieel adviseur